

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Перспективи розвитку послуг з Інтернет-трейдингу на фондових ринках світу»

студентки 2 курсу 8м групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
спеціалізації «Фінансове брокерство»

Євреш Аліни
Олександрівни

Науковий керівник
канд. екон. наук

Серажим Юліан
Віталійович

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук

Гербич Людмила
Анатоліївна

Київ – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОСЛУГ ІНТЕРНЕТ-ТРЕЙДИНГУ	6
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПОСЛУГ ІНТЕРНЕТ-ТРЕЙДИНГУ НА ФОНДОВИХ РИНКАХ СВІТУ	12
2.1. Аналіз послуг інтернет-трейдингу на фондовому ринку України..	12
2.2. Аналіз послуг інтернет-трейдингу на фондових ринках зарубіжних країн	21
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПОСЛУГ ІНТЕРНЕТ- ТРЕЙДИНГУ В УКРАЇНІ НА ОСНОВІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ	32
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50
ДОДАТКИ	57

ВСТУП

Актуальність дослідження. Існує безліч способів використання відносно вільних грошей – від традиційного зберігання до купівлі нерухомості. Кожен варіант має як переваги, так і недоліки. Тим часом, мільйони людей в промислово-розвинених країнах вважають, що найкращим способом вкладення грошей є купівля цінних паперів. Таким чином, гроші йдуть в оборот з метою отримання хорошої віддачі або у формі регулярного доходу в формі дивідендів, або у формі прибутку від здійснення ними активних торгових операцій. Завдяки стрімкому розвитку інтернет-технологій, а особливо інтернет-трейдингу, купівля цінних паперів є у вільному доступі всіх бажаючих. В лічені хвилини можна сформувати інвестиційний портфель, а потім управляти активами, отримуючи без зволікання всю необхідну інформацію (котирування, аналіз, прогнози).

В Україні можливості Інтернету невпинно розвиваються, а з ними розвиваються і всі форми електронної комерції, які мають своє майбутнє. Тому одним із перспективних напрямів розбудови ринку цінних паперів України вважається запровадження механізмів інтернет-трейдингу, що дозволяє залучати до біржової торгівлі приватних інвесторів, які у розвинених країнах є безпосереднім двигуном економічного прогресу та фінансової стабільності держави.

Розвиток інтернет-трейдингу відбувається під впливом множини факторів та об'єктивних обставин, для кожної країни вони є індивідуальними, тому доцільним є визначення тенденцій та перспектив розвитку інтернет-трейдингу в Україні на основі зарубіжного досвіду.

Ступінь дослідженості теми. Дослідженню теоретичних та практичних проблем інтернет-трейдингу присвячені наукові праці зарубіжних та вітчизняних вчених, таких як: Беля А.Р. [2], Дендебера В.С. [5], Квіта Г.М. [11], Кірган О.С. [12], Новицкий П.А. [18] та багато інших. Незважаючи на багатогранність наукових досліджень, стосовно інтернет-

трейдингу залишається проблема недостатнього висвітлення теоретичних та практичних аспектів щодо ефективного використання інтернет-мережі як платформи функціонування фондового ринку.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є розкриття теоретичних та методичних положень щодо систем інтернет-трейдингу та їх перспектив, а також розробка пропозицій щодо їх покращення.

Для досягнення цієї мети були сформульовані наступні **завдання**:

- 1) розглянути теоретичні основи послуг інтернет-трейдингу;
- 2) проаналізувати послуги на фондовому ринку України;
- 3) здійснити також аналіз послуг на фондових ринках зарубіжних країн;
- 4) оцінити перспективи розвитку послуг інтернет-трейдингу в Україні на основі зарубіжного досвіду;
- 5) запропонувати напрями вдосконалення цих послуг в Україні.

Об'єктом дослідження у кваліфікаційній роботі є функціонування та основні вектори розвитку послуг інтернет-трейдингу з урахуванням особливостей національної економіки та вітчизняної бази Інтернет-технологій.

Предметом дослідження є механізм функціонування та аналіз послуг з інтернет-трейдингу.

Методи дослідження. Методологічну основу кваліфікаційної роботи становлять загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: абстрактно-логічний – для аналізу фахової літератури, теоретичного узагальнення й формування висновків щодо сутності послуг інтернет-трейдингу та напрямків їх покращення; декомпозиції – для розкриття мети дослідження та постановки завдань; методи аналізу та синтезу – для дослідження рівня розвитку послуг інтернет-трейдингу в Україні, на основі зарубіжного досвіду..

Інформаційну базу дослідження становлять праці учених, присвячені інтернет-трейдингу, їх підручники та навчальні посібники; сучасні

періодичні наукові видання; методичні рекомендації; матеріали наукових конференцій; відповідні законодавчі та нормативні акти України з питань онлайн-брокерства та інтернет-трейдингу а також ресурси в інтернеті.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у систематизації основних економічних елементів інтернет – трейдингу.

Практична цінність полягає у тому, що в результаті проведеного дослідження ми виявили перспективи послуг інтернет-трейдингу на вітчизняному фондовому ринку, з урахуванням трендів міжнародного ринку.

Апробація результатів дослідження. Результати наукового дослідження було апробовано на II Всеукраїнській студентській науковій конференції «Фінансово-кредитні системи: проблеми теорії і практики» (Київ, 16.03.2020 р.).

Публікації. Окремі результати дослідження знайшли відображення в:

- 1) науковій статті: Євреш А.О. Перспективи розвитку послуг Інтернет-трейдингу на фондових ринках світу. *Бізнес-процеси у кредитно-фінансових установах : Зб. наук. ст. студ. денної та заочної форми навчання /* відп. ред. Н.П. Шульга. Київ: Київ. нац. торг. - екон. ун-т, 2020. 426 с.
- 2) тезах доповіді: Євреш А.О. Послуги з Інтернет-трейдингу на фондових ринках світу. *Фінансово-кредитні системи: проблеми теорії і практики: тези доп. II Всеукр. студ. наук. конф. (Київ, 16 берез. 2020 р.):* відп. ред. Н. П. Шульга. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. С.19-21.

Обсяг та структура роботи. Повний обсяг випускної кваліфікаційної роботи становить 61 сторінку, у т.ч. список використаних джерел – 6 сторінок (58 найменувань). Робота містить 3 таблиці, 7 рисунків та 4 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОСЛУГ ІНТЕРНЕТ-ТРЕЙДИНГУ

Важливим етапом розвитку електронної торгової системи стала організація доступу до найбільших міжнародних біржових і позабіржових торговельних систем з використанням мережі Інтернет як глобальної розподіленої інфраструктури передачі даних для здійснення інвестицій на світових фондових ринках, що дозволило істотно спростити і прискорити процес прийому наказів від індивідуальних та інституційних інвесторів на проведення операцій з цінними паперами. Така технологія під назвою Інтернет-трейдинг привела до перегляду основних економічних моделей і концепцій функціонування світових фінансових ринків у цілому, виникненню принципово нового конкурентного середовища, розробки технологічних стандартів, появи нових гравців, торговельних майданчиків і фінансових інструментів [1].

Словосполучення «Інтернет-трейдинг» (з англійської internet-trading) означає «торгівлю через Інтернет». Це сучасна технологія укладання угод з цінними паперами, яка дозволяє компанії брокеру автоматично обслуговувати необмежену кількість клієнтів шляхом спрямування інформації про їхні заявки безпосередньо в торговельну систему біржі [11]. Під терміном «Інтернет-трейдинг» розуміють також ту технологію, що дозволяє управляти грошовими коштами, купувати чи продавати цінні папери через Інтернет, за допомогою спеціалізованого для таких цілей програмного забезпечення надається можливість отримання віддаленого доступу до біржових торгів [33].

Трейдинг у Мережі приваблює потенційного інвестора насамперед зовнішньою простотою здійснення угод і низькими тарифами на послуги онлайн-брокерів. При цьому, так само як і в реальності, інвестор може скористатися повнофункціональним сервісом, цілком покладаючись на кваліфіковані консультації брокера, або дисконтним сервісом, коли вся

відповідальність за прийняття торгового рішення перекладається на плечі інвестора. Треjder отримує доступ до біржі за допомогою спеціальної торгової програми і може в режимі реального часу відслідковувати ринкову ситуацію і приймати обґрунтовані інвестиційні рішення. Торгову програму трейдерам надає онлайн брокер, який забезпечує технічну та аналітичну підтримку своїм клієнтам.

Інтернет-трейдинг – це реальний спосіб приватним інвесторам і трейдерам нарощувати свій капітал на торгівлі акціями, нарівні з професійними учасниками ринку цінних паперів та зацікавить таку категорію інвесторів, яка дбає про фінансову стабільність та збільшення свого капіталу; не прагне залежати від певного місця й часу; готова постійно вчитися, застосовувати нові інструменти при торгівлі на біржі; є фінансово грамотною, амбіційною.

Дослідження категоріальних аспектів, дозволило систематизувати та представити до розгляду класифікацію основних економічних елементів Інтернет – трейдингу, яка наведена на рис.1.1.

Класифікація інтернет-трейдингу за основними економічними елементами	
Інтернет-трейдинг як бізнес	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Приватний трейдер постійно відслідковує динаміку вартості акцій, проводить аналіз ринку і здійснює відповідні операції на ньому. ✓ Основним доходом є прибуток, отриманий від купівлі/продажу цінних паперів. ✓ Перевагою цього виду діяльності є свобода дій і вільний графік, оскільки трейдер самостійно приймає інвестиційні рішення і одноосібно несе відповідальність за них.
Інтернет-трейдинг як додатковий заробіток	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Надає можливість працювати на основній роботі і паралельно стежити за фондовим ринком. ✓ Дозволяє грати на біржі, отримуючи додатковий дохід на різниці курсів акцій.
Інтернет-трейдинг як спосіб інвестування	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Відсутність часу та бажання постійно слідкувати за ринком спонукає інвестора до розуміння можливостей і вигод, які надає процес інвестування, переважно з річним періодом ✓ Дозволяє примножувати свій капітал за допомогою

Рис. 1.1. Класифікація інтернет-трейдингу [18]

Чіткої класифікації Інтернет-трейдингу в економічній літературі не існує. На основі досліджень зарубіжних науковців [18; 28; 33] можна розділити послугу онлайн-брокериджу на два види:

1. «За допомогою посередника» – це історично перший вид Інтернет-трейдингу, який є електронним відображенням реального процесу інвестування в цінні папери. Інтернет-трейдинг такого виду характеризується тим, що брокер – це номінальний утримувач цінних паперів клієнта, і це відкриває йому доступ до своїх трогових терміналів, підключених до торгових систем і бірж. Доступ до системних брокерів здійснюється через Інтернет, і клієнт може віддавати розпорядження щодо угод в режимі реального часу. На розвинутих ринках клієнти здійснюють угоди й отримують звіти від брокерів щодо зареєстрованих угод, а цінні папери реально змінюють власників у депозитарно-кліринговій системі між рахунками клієнтів брокерів протягом незначного за проміжком часу, що дозволяє укладати біржові угоди на нетривалий термін, тим самим розширюючи можливості біржової торгівлі. США, Великобританія, Германія та Японія – є представниками цього виду.

2. «Самостійний» або прямиий доступ до торгів (directaccess) – це більш пізній вид Інтернет-трейдингу, який являється більш прогресивним та перспективним для інвесторів, але на фондових ринках він характеризується недостатнім розвитком, високою вартістю, потребою в додаткових інвестиціях і законодавчою неврегульованістю. Головна відмінність «самостійного» виду інтернет-трейдингу полягає в тому, що інвестор самостійно оперує на фондовій біржі в режимі реального часу за допомогою спеціального програмного забезпечення без прямого посередництва онлайн-брокера. Інвестор має стати клієнтом брокера, тому що фондова біржа не може надати доступ фізичній особі напряму. Однак такий брокер повинен мати або надати клієнту сервер, що розміщений безпосередньо біля серверів самої біржі, так звана «спільна локація» (з англ. «colocation») [39]. Завдяки близькості до серверів біржі інвестор отримує переваги такого виду

електронної торгівлі: оперативність, тобто можливість не тільки здійснювати, але й негайно відшукати параметри угоди в разі необхідності, висока продуктивність, або можливість здійснювати багато біржових угод за малий проміжок часу. Остання характеристика передбачає використання роботомеханічних та алгоритмічних торговельних систем у процесі трейдингу.

Співпраця напряму з біржею ускладнена, так як доводиться укладати договір з компанією-брокером. Біржа просто не може співпрацювати зі всіма охочими. Робота здійснюється виключно з професійними учасниками фондового ринку, які, у свою чергу, виконують заявки кінцевих інвесторів, а відтак і успішність використання Інтернет-трейдингу цінних паперів приватними інвесторами залежить від якості наданих послуг і кількості додаткових сервісів, що надаються брокером. Основоположні етапи, алгоритм виконання яких передбачає проведення торгів цінними паперами через систему інтернет-трейдингу, є наступними:

1. Перший етап. Клієнти – фізичні особи надсилають брокерам заявки на купівлю/продаж цінних паперів, що передбачає виконання наступних кроків: 1) надання оригінал у паспорта і довідки про привласнення ідентифікаційного коду; 2) укладається договір на брокерське обслуговування і відкривається рахунок в цінних паперах у зберігача; 3) здійснюється переказ грошей на відкрити й рахунок в розмірі мінімальної суми, яка необхідна для початку торгівлі; 4) оформляється електронний цифровий підпис, який забезпечує інвестор у конфіденційність та безпеку транзакцій; 5) встановлюється робоче місце (програмне забезпечення); 6) починається безпосереднє здійснення операції, отримуючи при цьому інформацію про хід торгів та стан рахунку.

2. Другий етап. Брокери виставляють на біржі отримані від клієнтів котирування.

3. Третій етап. При співпадинні котирувань на купівлю/продаж цінних паперів одного емітента біржа фіксує угоду та направляє дані депозитарію.

4. Четвертий етап. Депозитарій здійснює розрахунки по угоді (гроші, що призначені для проведення торгів, завчасно задепоновані депозитарієм на рахунку в банку, а цінні папери – на рахунку в зберігача в депозитарії). Брокери отримують гроші та цінні папери в результаті проведення угоди.

5. П'ятий етап. Брокери зараховують своїм клієнтам гроші та цінні папери, отримані в результаті проведення угоди купівлі-продажу цінних паперів.

Процедура торгів цінними паперами через мережу Інтернет є не досить складною як для інституційних так і для індивідуальних інвесторів, а основними складовими інтернет-трейдингу є : торгова система, користувачі інтернет-трейдингу, інтернет-брокери і програмне забезпечення або система інтернет-трейдингу [5; 12; 15].

1. Торгова система – набір правил, яких інвестор дисципліновано дотримується при відкритті довгих або коротких позицій. Такий набір правил піддається програмуванню, тестуванню та оптимізації. Біржа – організований ринок, який здійснює контроль поставки цінних паперів і своєчасної оплати угоди, а також висуває певні вимоги до торгової на ній цінних паперів.

2. Користувачі інтернет-трейдингу – це люди, які мають вільні грошові кошти і бажають їх розмістити на ринку цінних паперів максимально зручно, швидко і комфортно для себе. Для цього вони звертаються до посередника – інтернет-брокера.

3. Інтернет-брокер – це брокер, який надає частину або всі свої послуги з використанням мережі Інтернет. В обов'язки Інтернет-брокера входить прийом від клієнта доручень на виконання угоди, передача йому звітів про вчинені за цими дорученнями угодах, депозитарні та деякі інші послуги. Всі інші брокерські послуги (консультаційні, інформаційні) є супутніми, а в інтернет-варіанті надається мінімальний набір брокерських послуг. Це одна з причин справляння інтернет-брокером мінімального обсягу брокерських комісійних. У світі існує безліч Інтернет-брокерів.

4. Система Інтернет-трейдингу – це система, що дозволяє здійснювати покупку і продаж цінних паперів або валюти через Інтернет. Вона забезпечує прямий вихід на біржі в режимі онлайн з персонального комп'ютера з будинку або офісу. Використовуючи можливості системи, можна самостійно виробляти купівлю або продаж цінних паперів на фондовому ринку, або купувати і продавати валюту на ринку в реальному часі за поточними біржовим котируванням.

Отже, трейдинг – це використання біржі, усіх наявних ресурсів і знань з метою купити і вигідно продати або навпаки. При цьому абсолютно не має значення, що і ким буде купуватись і буде цим покупцем людина чи комп'ютер. Сильними боками Інтернет-трейдингу є можливість заробляти гроші самостійно, «власним розумом» на ринках, які підпорядковуються зрозумілим економічним законам; створення власного робочого місця не вимагає великих витрат – можна з успіхом працювати вдома; доходи перестають залежати від економічної ситуації у конкретно взятій країні, економіка якої може бути вкрай нестабільною; займатися цим бізнесом можна у будь-якій частині земної кулі, куди дотягся Інтернет; джерела доходів не впадають в очі; заробляти можна без відриву від основної діяльності.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОСЛУГ ІНТЕРНЕТ-ТРЕЙДИНГУ НА ФОНДОВИХ РИНКАХ СВІТУ

2.1. Аналіз послуг інтернет-трейдингу на фондовому ринку України

Розвиток інтернет-трейдингу на фондовому ринку України розпочався у 2009 році, коли АТ «Українська біржа» організувала біржові торги цінними паперами на основі електронної платформи. Ця подія фактично створила основну передумову для поширення інтернет-трейдингу в Україні та змінила центр біржової торгівлі цінними паперами, перемістивши його з ПФТС до Української біржі, яка протягом 2009-2012 рр. наростила обсяги реальних торгів до мільярдних показників. Водночас суттєво зросла ліквідність біржових інструментів, а біржові ціни почали наближатись до ринкових.

Попри доволі успішний старт інтернет-трейдингу у 2009-2012 рр., починаючи з 2013 року спостерігалася протилежна ситуація. З 2013 року розпочались масштабні процеси тиску на бізнес-структури, спостерігалось зниження корпоративної культури багатьох крупних компаній, наближених до влади. Така ситуація вимусила активних інвесторів зайняти вичікувальні позиції на фондовому ринку, а закордонні інвестори вийшли з українського ринку.

Для того, щоб зрозуміти особливості розвитку інтернет-трейдингу в Україні, необхідно проаналізувати особливості розвитку фондового ринку загалом.

Після суттєвого скорочення у 2017 році фондовий ринок у 2018-2019 рр. демонстрував тенденцію до збільшення обсягів торгів. За результатами 2017 року обсяг торгів на ринку цінних паперів знизився на 72,23%, порівняно з попереднім роком, та становив 468,69 млрд. грн. [26]. Це сталося через те, що перестали враховуватися у розрахунках обсягу торгів депозитні сертифікати (у 2016 році обсяг торгів депозитними сертифікатами на ринку цінних паперів становив 1 153,15 млрд. грн.). У 2019 році темп

приросту обсягів торгів на ринку цінних паперів становив 31,75%, порівняно з минулим роком (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Динаміка обсягів торгів на фондовому ринку України у 2015-2019 рр., млрд. грн. [26]

Інтернет-торгівля цінними паперами є складовою кон'юнктури фондового ринку, яка створює сприятливі умови для його розвитку. Для цього необхідна наявність відповідних торгових майданчиків для застосування електронних торгових платформ і сформована на них ліквідність цінних паперів. У 2019 році за даними НКЦПФР в Україні мали ліцензію 4 фондові біржі (Перспектива, ПФТС, Українська біржа, УМВБ). Проте з діючих фондових бірж в Україні електронну торгову систему, яка передбачає інтернет-торгівлю для трейдерів має тільки ПАТ «Українська біржа», хоча біржа «ПФТС» та «Перспектива» мають ЕТС, проте доступ до них обмежено для індивідуальних інвесторів [26].

Останні п'ять років на українському фондовому ринку спостерігається консолідація торгівлі цінними паперами на двох організаторах торгівлі «ПФТС» і «Перспектива». Загалом капіталізація вітчизняних компаній суттєво знизилась, що не сприяє розвитку інтернет-трейдингу цінними паперами. Основними причинами цього стали: загальний економічний спад в

країні та відтік капіталу з фондового ринку внаслідок цього, зниження ліквідності цінних паперів, перехід багатьох компаній з публічної форми акціонерного товариства на приватну, слабкий розвиток техніки маркетингу.

У 2019 році питома вага обсягів торгів ПрАТ «Фондова біржа «Перспектива» становила 61,13% та збільшилась на 12,32 відсоткові пункти, одночасно питома вага обсягів торгів АТ «Фондова біржа «ПФТС» становила 37,61% і зменшилась на 5,52 відсоткові пункти (табл. 2.1.)

Таблиця 2.1

**Обсяги торгів на організаторах торгівлі в Україні у 2015-2019 рр.
(станом на 01.01.)**

Найменування організаторів в торгівлі	2015		2016		2017		2018		2019	
	млн. грн.	частка, %	млн. грн.	частка, %	млн. грн.	частка, %	млн. грн.	частка, %	млн. грн.	частка, %
Перспектива	220332	76,9	136057	57,8	127410,0	61,91	127325	48,81	186363,2	61,13
ПФТС	53181,8	18,6	93719,2	39,8	64337,7	31,26	112518,2	43,13	114672,7	37,61
УБ	6692,36	2,3	3531,2	1,50	13412,22	6,52	20987,9	8,05	3840,2	1,26
КМФБ	3565,3	1,2	1743,3	0,74	81,75	0,04	-	-	-	-
Універсальна	591,2	0,2	252,09	0,11	399,2	0,19	-	-	-	-
СЄФБ	1413,3	0,5	59,09	0,03	-	-	-	-	-	-
УМВБ	118,6	0,04	21,7	0,01	-	-	34,9	0,01	4,4	0,00
УФБ	301,9	0,1	18,9	0,01	1,16	0,00	-	-	-	-
ІННЕКС	5,09	0,00	1,9	0,00	145,43	0,07	0,49	0,00	-	-
УМФБ	5,9	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього	286208	100,00	235405	100	205787,5	100,00	260866,5	100,00	304880,5	100,00

Джерело: побудовано автором на основі [26]

Наприкінці 2019 року найбільшу кількість випусків цінних паперів було включено до біржових списків АТ «ПФТС» (37,11%), ПрАТ «Перспектива» (31,75%) та АТ «Українська біржа» (27,11%).

У 2019 загальний обсяг торгів на Українській біржі склав 3840,3 млн. грн., а загальна кількість угод – 840. Найбільше було здійснено операцій з корпоративними облигаціями (рис. 2.2).

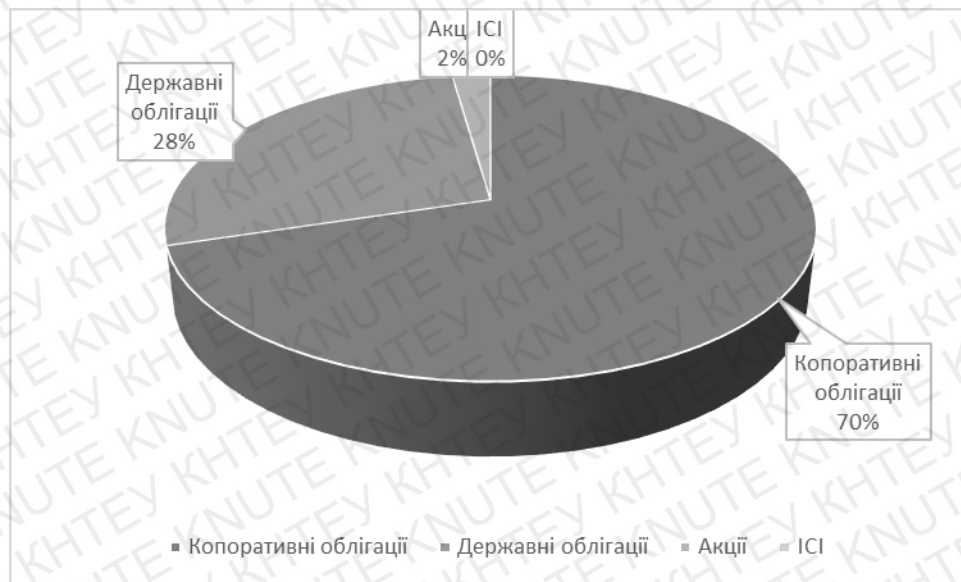

Рис. 2.2. Структура торгів на АТ «Українська біржа» станом на 2019 р. [39]

У структурі торгів за 2019 рік на корпоративні облигації припадало 70,25% сумарного обороту (2 697,8 млн. грн.), на державні облигації – 27,5% (1056 млн. грн.), на акції – 2,24% (86,1 млн. грн.), на інвестиційні сертифікати – 0,01% (308,8 тис грн.).

Обсяги торгів АТ «Українська біржа» у 2020 році показано у дод. А. Як бачимо протягом одного року на біржі було здійснено 1867 угод на суму 1002 млн. грн.

У 2020 році АТ «Українська біржа» після дворічної перерви відновило торгівлю ф'ючерсними контрактами на курс гривні до долара США та відкрило клієнтам онлайн-доступ до нього. Торги на українському біржовому ринку деривативів були припинені у 2018 році через накладення санкцій на програмне забезпечення АТ «Українська біржа». Тоді на терміновому ринку торгувалися 15 ф'ючерсів. У серпні 2020 Українська біржа відновила торги на ринку термінових інструментів. Цей інструмент дозволяє банкам, торговцям і приватним інвесторам заробляти на коливаннях курсу, а підприємствам реального сектора економіки хеджувати (страхувати) свої валютні ризики, зафіксувавши курс покупки чи продажу долара в майбутньому [40].

Станом на вересень 2020 року на АТ «Українська біржа» послуги інтернет-трейдингу надавав тільки один учасник торгів – ТОВ «Фрідом Фінанс Україна» через власну платформу «Tradernet». Клієнти можуть подавати заявки та укладати угоди в режимі реального часу та самостійно будувати стратегії, комбінуючи термінові та спотові інструменти.

Платформа «Tradernet» інтегрована з системою біржової торгівлі через шлюз, введений в промислову експлуатацію в жовтня 2019 року. Шлюз працює відповідно до міжнародного протоколу «FIX» (Financial Information Exchange). З його допомогою інвестиційні компанії та банки можуть підключати свої системи до біржових торгів, а інформаційні агентства отримують дані про ціни. Специфікація повідомлень, підтримуваних «FIX-шлюзом», доступна за посиланням. Доступ до торгів через «FIX» надається членам біржі за підсумками перевірки підключення до тестової торговельної системи [43].

Доступ кінцевих інвесторів до електронної торгівлі є важливою умовою для відновлення та подальшого зростання ліквідності ринку. Для залучення інвесторів АТ «Українська біржа» планує відродити більшість контрактів, які торгувалися до червня 2018 року, а також запропонувати нові.

Сьогодні ТОВ «Фрідом Фінанс Україна» пропонує приватним інвесторам відкривати рахунки з мінімальною сумою інвестицій у 5 тисяч гривень. Проте більш раціональними є інвестиції на більшу суму. При цьому зовсім не обов'язково вкладати всі ці кошти в акції одного емітента, а можна сформувати диверсифікований портфель, включивши привабливі державні облігації. Комісійні також є мінімальними – сумарно менше 1-2% від вартості угод і депозитарних послуг. Проте загальна економічна ситуація, державна політика і корпоративні дії емітентів сформували досить низький рівень біржової торгівлі – 11-14% обороту.

Прибуток інтернет-трейдерів складається зі змін котирувань акцій, а також з отримання дивідендних виплат за ними. Розглянемо офіційне

котирування на фондовій біржі АТ «Українська біржа» за результати торгової сесії від 19.10.2020 р. (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Офіційне котирування на фондовій біржі АТ «Українська біржа» за результатами торгової сесії від 19.10.2020 р. [39]

№	Компанія	Остання офіційна котирування, грн.	Тип
1	Apple	3700	акції іноземного емітента
2	Райффайзен Банк Авал	0,361	Акції прості
3	Центренерго	5,4	Акції прості
4	Чернігівобленерго	1,5	Акції прості
5	Дніпроазот,	0,245	Акції прості
6	Медінвест-Україна	600	акції корпоративного інвестиційного фонду
7	Фармак	350	Акції прості

Як бачимо з табл. 2.2, найвищу вартість (3700 грн.) мали акції американської компанії «Apple», яка є єдиним представником іноземних компаній акції яких торгуються на біржі АТ «Українська біржа». Серед вітчизняних компаній доволі високо котирувалися акції компаній «Медінвест-Україна» та «Фармак».

Крім ТОВ «Фрідом Фінанс Україна», яке спеціалізується на торгах на АТ «Українська біржа», послуги інтернет-трейдингу надають інші ліцензовані біржові брокери. Наприклад, ТОВ «Світ Інвест» надає легальний доступ до торгів на біржах США («NASDAQ», «NYSE», «AMEX») європейських біржах («Euronext», «London Stock Exchange», «Xetra Stock Exchange» тощо) та на інших тридцяти світових майданчиків.

ТОВ «Світ Інвест» надає своїм клієнтам можливість, прямо з України, купувати акції американських, європейських, транснаціональних компаній, («Apple», «Facebook», «Tesla», «Coca-Cola», «BMW», «Sony», «Boing» тощо). Також вони можуть торгувати ф'ючерсами та опціонами на Чиказькій, Лондонській, Токійській біржах. Доступ до торгів на зовнішніх ринках ТОВ «Світ Інвест» надає через свого партнера – провідного європейського брокера «Exante»[48].

Для торгівлі на міжнародних ринках ТОВ «Світ Інвест», як субброкер, відкриває клієнтам торговий рахунок у іноземного партнера брокера. Торговий рахунок поповнюється в гривнях. На суму гривневого переказу відкривається ліміт в дол. США на іноземному торговельному субрахунку клієнта. Дохід, отриманий від торгових операцій обкладається податком на прибуток відповідно до Податкового кодексу України. Введення/виведення коштів відбувається в гривні за середнім готівковим курсом купівлі/продажу.

Інтернет-трейдинг надає поштовх для розвитку в Україні такого сектору бізнесу, як інформаційне та програмне забезпечення фондового ринку для зв'язку з фондовою біржею, проведення торгів, оперативного отримання необхідної інформації. Сьогодні цей ринок малорозвинений, а також потребує інноваційних технологій та напрацювань з боку іноземних компаній. Наразі в Україні використовується декілька сертифікованих програм для доступу на фондові біржі, такі як «QUIK», «WEB2L», «Smart Trade». Підключення до системи інтернет-трейдингу і забезпечення програмним продуктом здійснюють онлайн-брокери.

Структурно програма «QUIK» складається з інформаційно-торговельного серверу та робочого місця клієнта. Інформаційно-торговельний сервер призначений для отримання фінансової інформації з торговельних систем фондової біржі та передачі її клієнтської частини по каналах зв'язку та обробки активних транзакцій. Робоче місце клієнта програми «QUIK» дозволяє користувачу:

- 1) спостерігати за торгами на біржі в режимі реального часу з будь-якого місця підключеного до Інтернету;
- 2) виконувати активні транзакції (постановка та зняття заявок, здійснення операцій) в торговельній системі біржі;
- 3) вести архів динаміки торгів;
- 4) передавати усю необхідну інформацію в стандартні офісні програми (MS Excel) та бази даних;
- 5) проглядати графіки по кожному інструменту онлайн в процесі.

Нещодавно і в Україні з'явилась можливість купувати деякі іноземні цінні папери прямо в Україні, що спростилося завдяки вступу в силу Закон України «Про валюту та валютні операції» від 21.06.2018. Зробити це можна за допомогою брокера на «Українській біржі» або ПФТС. Серед найбільших брокерів можна виділити наступні: «БТС Брокер», «Dragon Capital», «ТАСК-Брокер». Іншим варіантом покупки іноземних акцій є відкриття рахунку в закордонних компаніях (наприклад: «Interactive Brokers», «Saxo Bank», «Just2Trade.online» тощо).

Також сьогодні в Україні почали розвиватись інтернет-портали, які надають все більше інформації потенційним інвесторам щодо інтернет-трейдингу, що сприяє зростанню зацікавленості серед трейдерів-початківців. З часом таких ресурсів побільшає, а їх аналітична інформація по фондовому ринку буде ставати все більш якіснішою та доступнішою для звичайного користувача.

В Україні конкуренцію інтернет-трейдингу, який розвивається досить повільно, складає ринок «Forex». Така ситуація склалася внаслідок браку прав на торгівлю цінними паперами інших країн та через іноземних брокерів. Натомість діяльність на переважно спекулятивному ринку Forex не суперечить чинному законодавству. Низький розвиток фондового ринку України можна пояснити тим, що цінні папери українських емітентів нецікаві приватним інвесторам через низьку ліквідність і незадовільний рейтинг. Також слід відзначити недовіру інвесторів до фінансових інструментів України через фінансові і політичні кризи, які періодично відбуваються в країні [6, с. 197].

Слід відзначити, що торгівля на ринку «Forex» в Україні хоча і не суперечить законодавству, проте до кінця не врегульована. Тому питання впровадження зрозумілих і клієнтам, і операторам, і державі правил гри ринку «Forex» в Україні залишається надзвичайно актуальним.

Сьогодні переважна кількість «Forex-брокерів» засновуються та управляються з-за кордону, а компанії в Україні, не маючи ліцензій та взагалі

порядку регулювання, формально надають лише інформаційно-консультаційні послуги із доступу до терміналів, аналітики тощо. Багато хто взагалі не представлений в Україні навіть офісом, а працюють лише віртуально. Грошові кошти переводяться на рахунки в офшори. Прибуток виводиться за кордон, хоча для цього використовуються кошти, зароблені в Україні.

Але завдяки їм, громадяни України можуть отримувати повний набір інструментів, які дозволяють заробляти на зміні цін найпопулярніших валют, металів та індексів. На відміну від фондового ринку, форекс-брокери пропонують торгівлю CFD на акції, енергоносії, крипто валюту та торгівлю валютними паперами на міжбанківському ринку. Рейтинг форекс-компаній та фондових брокерів, у яких є офіси або представництво в Україні, висвітлені у дод. Б.

Таким чином, в Україні попри періодичні намагання влади удосконалити регулювання, фондовий ринок розвивається досить повільно, аналогічно розвивається інтернет-трейдинг, який розпочав історію становлення відносно недавно – з 2010 року, і активно розвивався до 2012 року. З погіршенням інвестиційного клімату у 2013 році онлайн торги різко зменшились, багато іноземних інвесторів залишили Україну. Революція Гідності 2014 року та події після неї також негативно вплинули на розвиток інтернет-трейдингу. Сьогодні з чотирьох бірж послуги з інтернет-трейдингу надає лише одна – АТ «Українська біржа», більше того практично два роки (2018-2019 рр.) через накладення санкцій на програмне забезпечення інтернет-трейдинг для приватних інвесторів був можливий тільки через інвестиційні компанії. Сьогодні ліцензовані біржові брокери дають можливість українцям купувати не тільки акції українських підприємств, але і доступ до світових бірж. Це відбувається як правило, через торгові термінали їхніх зарубіжних партнерів.

2.2. Аналіз послуг інтернет-трейдингу на фондових ринках зарубіжних країн

Розвиток інтернет-трейдингу на фондових ринках зарубіжних країн став причиною перегляду основних концепцій функціонування світових фінансових ринків, появи нових гравців, розробки нових технологічних стандартів, розвитку фінансових інструментів. Завдяки інтернет-трейдингу торгівля на фондових біржах стала настільки швидкою та доступною, що мільйони людей, навіть тих, які раніше ніколи не задумувались про інвестиції в цінні папери, швидко опанували нові технології. На цей момент в країнах ЄС налічуються вже мільйони таких інвесторів, в США та Китаї – десятки мільйонів.

На сьогодні світові обсяги торгівлі цінними паперами через мережу Інтернет оцінюються в сотні мільярдів доларів США щорічно, а фахівці прогнозують їх зростання через декілька років до трильйонів.

Розглянемо динаміку світових торгів акціями протягом 2010-2019 рр. (рис. 2.3).

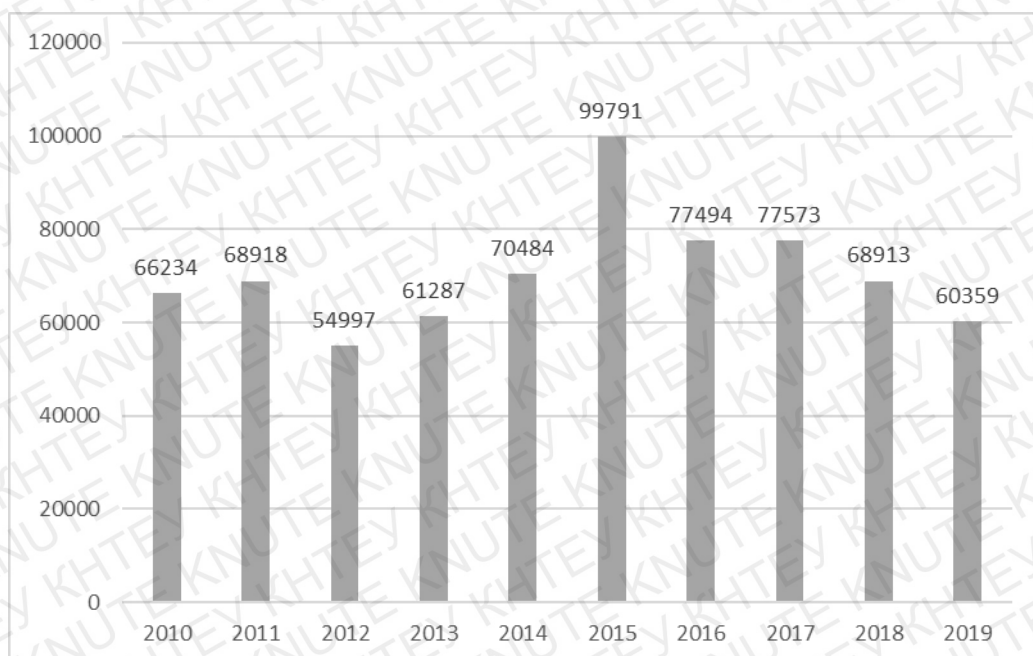

Рис. 2.3. Динаміка обсягу торгів акціями на світовому ринку у 2010-2019 рр. (станом на 01.01), трлн дол.[47]

Як бачимо з рис. 2.3, після світової фінансової кризи 2007-2008 рр., світовий ринок цінних паперів у 2009-2011 рр. почав відновлюватися, проте у 2012 році відбулось скорочення обсягів торгів на 20% внаслідок рецесії в економіках деяких розвинених країни. Проте протягом 2013-2015 рр. спостерігалось подальше зростання світового фондового ринку і свого піку він досяг у 2015 році. Останніми роками спостерігається скорочення обсягів торгів на ринку цінних паперів, що можна пояснити торговими війнами США та Китаю, найбільших світових фондових ринків, торговими суперечками між США та ЄС.

Сьогодні у світі існує багато торгових майданчиків для інтернет-трейдингу, серед яких складно обрати оптимальний. Крім того, новачок може через брак досвіду почати торгувати на позабіржовому ринку, який сьогодні не контролюється і досить ризиковий. Розглянемо основних світових лідерів серед бірж для інтернет-трейдингу за обсягами торгів.

Очолує рейтинг фондових бірж світу найбільш капіталізована біржа США – «New York Stock Exchange» (NYSE), що розташована в Нью Йорку, на Уолл Стріт. New York Stock Exchange заснована в 1817 р. і на сьогодні на NYSE обертаються цінні папери понад 3,5 тис. компаній, що робить її найбільшою біржею світу. Середньоденний обсяг торгів на NYSE коливається в діапазоні 1,5 трлн. дол. На цій біржі торгуються акції таких всесвітньо відомих компаній: «Bank of America», «Coca Cola», «Mc Donald's», «Procter & Gamble» [47].

Другою за величиною є біржа «NASDAQ» (National Association of Securities Dealers Automated Quotation), що спеціалізується на IT-сфері. Саме тут обертаються цінні папери більшості високотехнологічних компаній, серед яких найбільші IT-корпорації: «Apple», «Google», «Microsoft Corp.», «Facebook» тощо. «NASDAQ» заснована в 1971 році та є повністю електронною світовою біржею, тому присутність брокера при укладанні угоди не потрібна. Всі операції проводяться в режимі онлайн. Втім, брокери тут також є, але вони не зобов'язані стежити за ходом торгів. Їхнім завданням

є підтримання порядку в процесі торгівлі. На сьогодні на біржі «NASDAQ» обертаються цінні папери 3 тис. компаній. Середньоденний обсяг торгів коливається в діапазоні 1,3 трлн. дол. [45].

Третім за величиною торговим майданчиком є JPX (Japan Exchange Group), офіційною датою відкриття якого є січень 2013 року, але Токійська і Осацька біржі (шляхом злиття яких і утворилась JPX) почали функціонувати ще в 1878 році. Капіталізація біржі становить понад 6 трлн. дол. США. Обсяги торгів на біржі JPX в середньому тримаються близько 0,5 трлн. дол. США. Умови торгівлі багато в чому схожі з аналогічними умовами на NYSE, але вплив брокерів менший. Більшість торгових операцій проходить в форматі онлайн [44].

Чиказька товарна біржа (Chicago Mercantile Exchange) у 1992 р. створила першу глобальну електронну торгову платформу – Globex, торги на якій проходять цілодобово з годинною перервою, 5 днів в тиждень. На «Globex» представлені найбільш популярні контракти, що торгуються на Чиказькій товарній біржі.

Європейська біржа «Eurex» є найбільшою світовою електронною торговою системою для номінованих у євро ф'ючерсних і опціонних контрактів. «Eurex» об'єднує біржі, що перебувають в Цюриху, Франкфурті (EurexBonds), Чикаго (Eurex US).

Для торгівлі на зарубіжних фондових біржах використовують найчастіше такі платформи як «Fusion», «IB Trader Workstation», «Thinkorswim» (TOS), «Sterling Trader Pro», «Lightspeed» (Sterling LST) [50].

«Fusion» є однією з найкращих торгових платформ для трейдера середнього рівня, який торгує протягом дня. Вона невибаглива до швидкості інтернет-з'єднання та технічних характеристик комп'ютера, але за швидкістю і функціоналу значно перевершує інші платформи в своєму ціновому діапазоні. Торговий термінал «Fusion» має найбільший шорт-лист, а також можливість торгувати кошиками. У цій платформі є гнучкий перелік налаштувань і зручна велика система фільтрів (рис. 2.4).

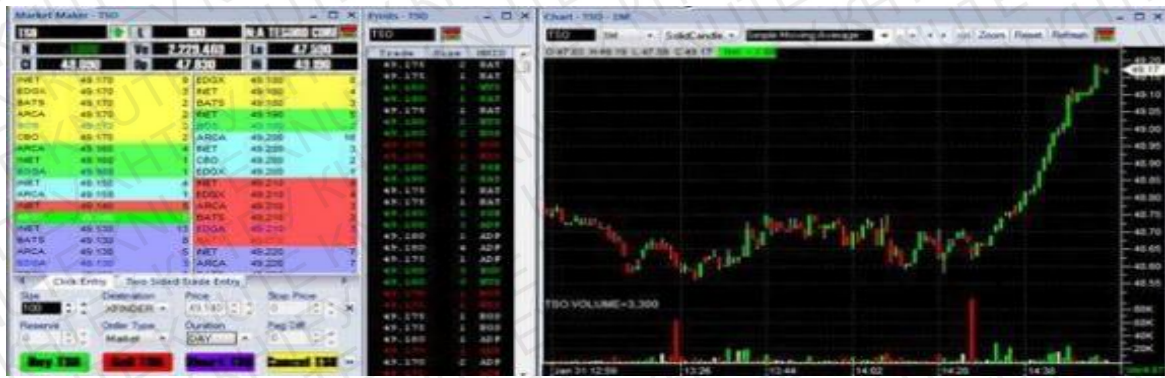

Рис. 2.4. Торгова платформа «Fusion» [50]

Основними перевагами є пряме виведення угод на біржу, найбільший шорт-лист, мінімальні вимоги до швидкості інтернет-з'єднання, наявність демо-версії, надійність і функціональність.

Торгова платформа «IB Trader Workstation» є лідером серед електронних платформ, що використовуються для середньострокового і довгострокового інвестування, а також свінг-трейдингу. «IB Trader Workstation» розроблено компанією «Interactive Brokers» платформа дозволяє торгувати акціями, ф'ючерсами, опціонами, облигаціями, використовуючи єдиний рахунок. Перевагами даної платформи є прямий доступ на біржу, багатofункціональність і гнучкі настройки, доступ до новинних служб «fly on the wall», «Dow Jones», «Reuters», ринкові дані по окремим бірж світу в будований календар подій.

«Thinkorswim» – торгова платформа, яка розроблена компанією «TD Ameritrade» і поєднує в собі повноцінний функціонал для відбору акцій і аналізу графіків (рис. 2.5).

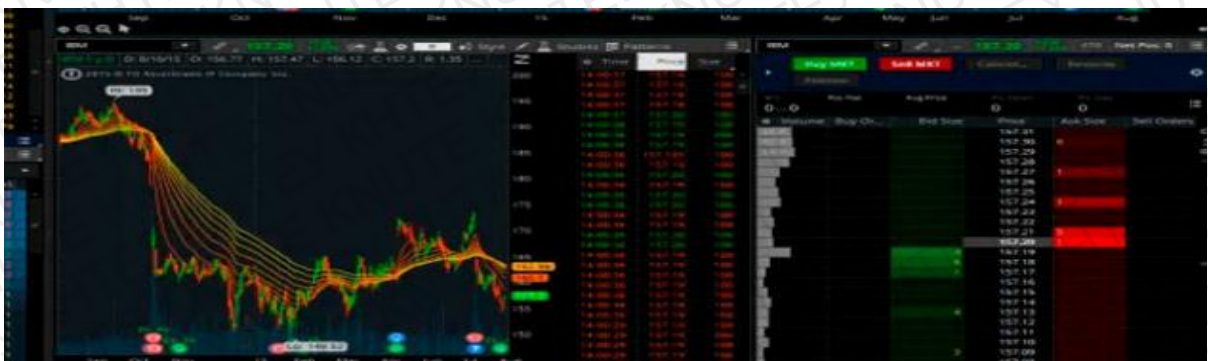

Рис. 2.5. Графіки платформи «Thinkorswim» [51]

Крім всіх основних налаштувань, дана платформа має додаткові можливості, наприклад, вбудована новинна стрічка компаній, календар новин і подій з зручними фільтрами, а також сканер акцій. Перевагами даного торгового терміналу є: котирування і графіки в реальному часі, чітка побудова графіків, багатство налаштувань, можливість зберігати свій графічний аналіз, сортування відібраних акцій.

«Sterling Trader Pro» – електронна торгова платформа, яка має простий та зрозумілий інтерфейс, і не поступається іншим в швидкості виконання ордерів і передачі даних. Термінал оснащений можливістю повної інтеграції з MS Excel. Має гнучку систему налаштувань, а також десктопну версію, яка розрахована на трейдерів-початківців [49].

«Lightspeed» – платформа для торгівлі американських акцій і опціонів з високою швидкістю передачі даних. Платформа має широкі можливості для налаштування, більше 60 графічних індикаторів і гнучку систему сканерів. Для довгострокового інвестування розроблена десктопна версія терміналу, яка оснащена всім необхідним функціоналом.

Найкращими світовими онлайн-брокерами у 2020 році є:

- «Plus500»;
- «Interactive Brokers»;
- «Robinhood Markets Inc»;
- «eToro»;
- «Saxo Bank»;
- «Webull Financial LLC»;
- «Dukascopy»;
- «ETX Capital».

«Plus 500 Ltd» – онлайн-брокер, зі штаб-квартирою в Ізраїлі, який котирується на Лондонській фондовій біржі та регулюється фінансовими органами Великобританії, Австралії, Кіпру, Нової Зеландії, Ізраїлю, Сінгапуру. «Plus 500 Ltd» розробив одну з кращих платформ для інтернет-

трейдингу, його платформа призначена лише для торгівлі «CFD». Комісії за користування немає, все входить у спред. Депозит на рахунку становить мінімум 100 дол. для дебетових / кредитних карт, 500 для банківських переказів. Платформа «Plus 500» пропонує всю необхідну функціональність для аналізу та торгівлі. Простий та зручний інтерфейс доступний більш ніж на 30 мовах [51].

«Interactive Brokers», онлайн-брокер заснований в 1977 році, є найбільшою електронною брокерською компанією в США за кількістю щоденних операцій. «Interactive Brokers» надає можливість торгувати на більш ніж 135 платформах у 33 країнах. Немає мінімальних вимог щодо вкладу. Торгова маржа дозволена особам віком від 21 року з мінімальним депозитом 2000 доларів. Стратегії хеджування, скальпування та денної торгівлі дозволяються незалежно від типу рахунку[52].

«Interactive Brokers» пропонує власні платформи торгівлі акціями, такі як TWS, де інтегровані різні аналізи, інструменти управління ризиками та інші корисні функції. Загалом, «Interactive Brokers» призначені для професійного використання з інструментами, які зазвичай доступні лише інституційним трейдерам.

«EToro» заснована в 2007 році під назвою «Retail FX», сьогодні налічує 11 мільйонів користувачів і є однією з фондових торгових платформ для інвесторів для купівлі і продажу фінансових активів. «EToro» є хорошим вибором для початківців та пасивних інвесторів. Користувачі мають можливість довірити «eToro» купувати акції від їх імені, навіть дробові акції. На цій платформі немає комісійних, додаткових платежів і зборів. Більше того, за потреби «eToro» сплачує гербовий збір та податки на транзакції, дозволяючи тим самим додатково заощадити 0,5% у Великобританії, 1% в Ірландії, 0,3% у Франції та 0,1% в Італії [54].

«Saxo Bank» – датський інвестиційний банк, заснований у 1992 році. Він спеціалізується на онлайн-інвестиціях на міжнародних ринках капіталу, а також надає послуги з управління активами. Основним продуктом «Saxo

Bank» є «White Label Partnership» (WLP). Мінімальний депозит для початку торгівлі є відносно високим і становить від 600 до 10000 доларів, залежно від місця проживання. У той же час доступний демо-рахунок з віртуальними 100 тис. доларів [55].

«Webull Financial LLC» є зареєстрованим брокерським дилером з 2017 року, є членом федеральних та приватних агентств США, таких як «SEC», «FINRA», «SIPC» [56]. Це одна з фондових торгових платформ з можливістю торгувати без комісій. Найближчим конкурентом є «Robinhood».

Мінімального депозиту для регулярних торгів не має. Мінімальна торгівля вимагає мінімального залишку на рахунку 2000 доларів. Якщо залишок нижчий, ваша позиція буде автоматично ліквідована. Плата за зняття коштів банківським переказом становить 25 доларів США та 45 доларів США міжнародних банків. Дані на американському ринку (NASDAQ, AMEX, NYSE) надаються безкоштовно та в режимі реального часу (додаток В). Дані на міжнародних ринках вимагають платної передплати. Інструменти для технічного аналізу є, інтерфейс не надто складний, все працює стабільно. Загалом, ця платформа орієнтована на громадян США та торговців, що мають справу з американськими акціями.

«Dukascopy» заснована в 2004 році, є швейцарським банком з європейською ліцензією та повним спектром банківських послуг. Що стосується торгівлі, вона зосереджена в основному на контрактах на різницю (CFD), включаючи «CFD» на акції. Кількість акцій обмежена, і придбання акцій у будь-якому випадку відбувається через транзакцію «CFD». Їх електронна торгова платформа називається «JForex 3» і містить 250 показників, всі види графіків, стрічки в реальному часі. Брокер також надає доступ до «MetaTrader 4», який є більшим і всесвітньо визнаним торговим сайтом. «JForex 3» дозволяє хеджувати, доступний і демо-рахунок. Мінімальний депозит досить високий – 5000 доларів [57].

«Robinhood Markets Inc.» – це фінансова компанія, зареєстрована в США в 2013 році. Вона немає центрального офісу, лише веб-портал, що

дозволяє торгувати без комісій. Існує також мобільний додаток – «Robinhood Financial» для акцій, «ETF» та опціонів. Платформа безкоштовна, мінімальний депозит відсутній. У той же час клієнти повинні платити 5 доларів на місяць за «Robinhood Gold» (після 30 днів безкоштовно), щоб мати можливість торгувати з націнкою та отримати доступ до досліджень. Слід відмітити, що «Robinhood» торгує лише акціями [53].

Веб-платформа «Robinhood» налічує 10 мільйонів користувачів, вона підходить для початківців, які тільки починають свої спроби торгувати через лінійну діаграму. Затримка ціни на декілька секунд не підійде для активної торгівлі.

«ETX» – це британська компанія, заснована в Лондоні ще в 1965 році під іншою назвою, зараз є однією з провідних платформ онлайн-торгівлі акціями, яка пропонує послуги з торгівлі спредами та торгівлі «CFD». Це може бути шлюзом до платформи «MT4», а також власною послугою «Trader Pro1» [58].

«EXT Trader Pro» – це веб-платформа, яка буде зручною лише за кілька хвилин використання. Користувачі можуть шукати об'єкти за назвою або категоріями перегляду – пошук працює дуже швидко. Можна також встановити сповіщення про ціни електронною поштою та push-сповіщення на телефон. Водночас інформації про комісійні та своп-платежі бракує, а інструменти для дослідження ринку поступаються конкурентам.

У табл. 2.3 наведено порівняння умов інтернет-трейдингу розглянутих вище онлайн-брокерів.

Усі ці фактори необхідно врахувати перед тим, як вибрати онлайн-брокера. Найкращий додаток для інтернет-трейдингу повинен пропонувати своєму користувачеві широкий вибір цінних паперів для торгівлі. Дизайн програми для онлайн-торгівлі повинен спростити його використання.

Таблиця 2.3

**Порівняння умов інтернет-трейдингу в онлайн-брокерів
станом на 01.11.2020р.**

Брокер	Програмне забезпечення для комп'ютера (Windows, Mac тощо)	Інтернет	Мобільна версія	Базові валюти	Акції	Показники	Депозит	Комісія
IB	+	+	+	23	1000	118	0	0,005%
eToro	-	+	+	10	2400	н/д	200	0
Plus500	+	+	+	10	1900	20	100	0,05%
ETX	+	+	+	3	6000	60	100	0,05%
Robinhood	-	+	+	2	500	н/д	0	0
Dukascopy	+	+	+	23	500	на замовлення	5000	10 дол
Webull	+	+	+	1	7000	40	0	0
Saxo	+	+	+	19	1900	50	600	0,02%

Джерело: побудовано автором на основі [49]

Слід зазначити, що брокерські компанії поділяються залежно від використовуваної технології щодо видів виконання ордерів NDD (Non Dealing Desk), а саме: ECN; STP; DMA; DD.

ECN - один з видів виконання ордерів, що представляє собою електронні комунікативні мережі зі ступенем повної автоматизації торгівлі і дозволяє уникнути посередництва при біржовій торгівлі. Клієнт, торгуючи за допомогою NDD, може бути впевненим, що його заявки виводяться автоматично на ринок, набираючись на стороні постачальника ліквідності методом Market Execution, тобто за поточною ринковою ціною без реакції на її зміну в момент обробки транзакції. При використанні ECN-системи брокер вимагає жорсткого дотримання вимог мінімального лота і розміру торгового плеча, натомість він пропонує конфіденційність угод, повну знеособленість і комісію в залежності від обсягу укладених угод. Недоліком ECN-системи називають прослизання ціни при виконанні ордерів. Перша подібна система під назвою Currenex заснована в 1990 році, в поточний момент працює з 40 найбільшими банками світу (Bank of America, HSBC, Citi, UBS, Barclays, Deutsche Bank і інші), вважається однією з найвідоміших, але

використовувати цю платформу безпосередньо можливо тільки з депозитами від 100000 USD.

STP - система, що вважається одним з варіантів виконання ордерів по системі NDD, і передбачає наскрізну обробку транзакцій при частковій автоматизації. Всі котирування надаються постачальниками ліквідності (ПЛ), яких може бути кілька (чим більше, тим краще). Заявка, створена клієнтом, йде на підключеного постачальника ліквідності через прямий доступ до ринку, а від нього - до банків-партнерів. Деякі ПЛ працюють з більшістю найбільших банків світу (наприклад, Currenex співпрацює з понад 40 світовими фінансовими організаціями). Виконання по системі STP відрізняється від ECN тим, що в першому випадку брокер має можливість вибору більш вигідних умов здійснення угоди серед різних постачальників ліквідності, при ECN - все відбувається автоматично. Використовуючи STP систему, компанія не зацікавлена у втратах депозитів клієнтів, і важливіше, щоб трейдер здійснював операції, оскільки заробіток брокера - це виключно спреда і комісії. Інтерес компанії полягає в більшій кількості клієнтів, у великих обсягах угод і збереженні депозиту. Немає коштів у клієнта - немає доходу. Доступні торгові платформи для відкриття рахунків за цією системою: cTrader, MetaTrader 4 (MT4), MetaTrader 5 (MT5).

DMA - модель виконання ордерів по системі NDD (Non Dealing Desk) з технологією Direct market access або «прямий доступ до ринку». Працюючи за цією системою, трейдер може створити ордер в книзі заявок, отримуючи можливість виступати Price Giver і Price Taker. Система DMA дозволяє брокеру виводити транзакції своїх клієнтів безпосередньо постачальникам ліквідності (ПЛ). Тип виконання ордерів в цьому випадку тільки ринковий (Market Execution), тобто без відсутності реквот. DMA схожа на систему до виконання ECN, але основна різниця в тому, що ECN являє собою мережу і торговий майданчик, тоді як DMA - це пряме перекриття ордерів обсягами певних постачальників ліквідності. Тут немає конфіденційності, як в мережі ECN, але перевагами DMA можна назвати спрощену технологію, низьку

вартість і отримання кращих цін від всіх постачальників котирувань, відповідно низькі витрати для трейдера. Брокер, що працює за системою DMA, має укладений договір для кожного ПЛ з різними умовами і має можливість вибрати кращу вартість. Конфлікт інтересів між клієнтом і DMA-брокером відсутній.

DD або Dealing Desk - система обробки транзакцій всередині компанії, що надає торговельні послуги. Вихід на зовнішні ринки в даному випадку не передбачено. Система DD передбачає тип виконання Instant Execution при схемі В-Book, коли брокер має в розпорядженні власний капітал, збільшується за рахунок коштів клієнтів. Тоді як при успішній угоді зароблений прибуток буде виплачуватися з кишені компанії. Використовуючи систему Dealing Desk, брокер може ставити будь-кредитне плече, спред і комісію, міняти котирування, створювати затримки виконання ордерів, відключати зв'язок з терміналом, вимикати спрацьовування відкладених ордерів і звичайних угод. DD-брокер ставить власні ордери проти своїх клієнтів і отримує дохід при його програші, таким чином компанія не зацікавлена в успішній роботі трейдера. Недоліками такої системи вважаються несумлінне ставлення до своїх клієнтів і виникненні конфлікту інтересів, тоді як перевагою називають можливість почати торгівлю на Форекс з невеликих сум (від 1 USD).

В додатку наведено основних брокерів за цими типами виконання ордерів і хто з них представлений в Україні (додаток Г).

Таким чином, інтернет-трейдинг, обсяги якого досягають сотні мільярдів доларів США, активно розвивається на міжнародному фондовому ринку. Про це свідчить той факт, що найбільші за капіталізацією світові біржі на сьогодні практично відмовились від присутності брокерів, а всі операції перенесено в онлайн. Тому дедалі більшого поширення набувають нові технології проведення інтернет-трейдингу.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПОСЛУГ ІНТЕРНЕТ-ТРЕЙДИНГУ В УКРАЇНІ НА ОСНОВІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

З результатів дослідження, проведеного у попередньому розділі, бачимо, що розвиток інтернет-трейдингу в нашій країні відбувається повільно, як і розвиток фондового ринку загалом. Проте світовий досвід свідчить, що фондові біржі рухаються до повної цифровізації своєї діяльності, що дає новий поштовх до розвитку електронної торгівлі цінними паперами. Сьогодні вітчизняний фондовий ринок є неліквідним та слабо диверсифікованим. Обсяги торгів є дуже незначними в порівнянні з країнами з розвиненим фондовим ринком. Кількість наявних фінансових інструментів є дуже малим. Усе це має суттєвий вплив на розвиток інтернет-трейдингу.

Період 2014–2017 рр. виявився екзаменом на стійкість як для вітчизняного фінансового ринку в цілому, так і для ринку цінних паперів. Найбільш явним виразом таких структурних змін стало суттєве скорочення кількості фінансових установ на ринку. Основними причинами цього стали:

- частина учасників ринку скептично оцінила перспективи вітчизняного фінансового ринку, відповідно, змінила своє стратегічне бачення щодо необхідності функціонування на ньому;
- більш жорсткий підхід з боку Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку до діяльності професійних учасників ринку;
- певна кількість організацій не змогла функціонувати в таких умовах [10 с. 97].

Ці названі тенденції характерні для всіх без винятку сегментів фінансової інфраструктури. Це свідчить про те, що на рівні всіх органів державного регулювання фінансового ринку така ситуація характеризується як його «очищення» від недостатньо ефективних фінансових установ. Проте таке різке скорочення учасників ринку може мати як позитивні, так і негативні наслідки.

Тенденцію до зменшення кількості торговців можна пояснити зниженням активності на фондовому ринку. Розв'язанням цієї проблеми може слугувати підвищення прозорості ринку, удосконалення регулювання відносин між учасниками. Проте скорочення кількості торговців цінними паперами значною мірою пов'язано з діями НКЦПФР, спрямованими на посилення вимог до учасників фондового ринку. Зокрема, саме в цьому контексті потрібно розглядати анулювання ліцензій на здійснення окремих видів професійної діяльності на ринку цінних паперів.

Однією з найбільших проблем фондового ринку України, який негативно впливає на розвиток інтернет-трейдингу в тому числі, є недостатня прозорість інструментів фондового ринку. Адже досконала система розкриття інформації про учасників фондового ринку є обов'язковою умовою його ефективного функціонування, успішного виконання на ньому інвестиційної та професійної діяльності.

Сьогодні більшість операцій з купівлі-продажу цінних паперів (приблизно 90%) відбуваються поза біржами. За таких умов неможливо забезпечити потенційних учасників ринку цінних паперів необхідною інформацією, порушуються умови чесної конкуренції. Фактично емітенти цінних паперів втрачають можливості підвищення вартості своїх акцій. Адже за умов, коли торгівля відбуватиметься в межах організованого ринку цінних паперів, попит, пред'явлений на ті чи інші цінні папери, може зрости за рахунок більшої кількості учасників, що матиме результатом зростання ціни акцій.

Рівень непрозорості на фондовому ринку характеризується наявністю двох явищ:

- використанням інсайдерської інформації;
- маніпулюванням цінами.

Маніпулювання цінами та використання інсайдерської інформації при здійсненні операцій на ринку цінних паперів є основними показниками

низької якості відносин на ринку, ознаками його непрозорості та підвищеного ризику для інвесторів.

Непрозорість відносин на ринку цінних паперів та наявність великої кількості негативних прикладів порушення прав акціонерів та інвесторів не дає можливості об'єднати традиційну схильність населення до заощаджень з нестачею вільних коштів підприємств з метою використання можливостей ринку цінних паперів України.

Проблеми непрозорості фондового ринку обумовлюють додаткові ризики інвесторів і обмежують можливості залучення до інвестиційного простору України прямих портфельних інвестицій.

Більшість світових торгових систем на фондовому ринку цін починалися з того, що учасники торгів отримували можливість оперативно слідкувати за біржовою інформацією та обмінюватися заявками на купівлю/продаж акцій між собою. Розвиток ринку цінних паперів в найближчому майбутньому дасть можливість повністю виключити будь-які неелектронні способи обміну документами з процесу укладення і виконання біржових угод. В цьому процесі дуже важлива правова база. Якщо в проблемі інформаційного забезпечення діяльності фондового ринку правова база має певне політичне значення, то в питаннях електронного документообігу вона є одним з найважливіших факторів.

Теперішня законодавчо-нормативна база, яка регулює діяльність торговців цінними паперами в Україні, все ще перебуває на стадії становлення. Значна кількість нормативних документів не відповідають міжнародним стандартам і потребують доопрацювання та вдосконалення. Особливо це актуально з позиції прозорості ринку та організації вільного доступу до біржової інформації. В такій ситуації перспективи удосконалення законодавчого регулювання інтернет-трейдингу в Україні залежать в першу чергу від вирішення питань законодавчого регулювання можливості використання електронного документа, а також від того, як прийме ту чи іншу систему електронного документообігу фондовий ринок та держава.

Адже для того щоб електронний документ міг існувати на ринку цінних паперів, перш за все необхідні законодавча база, довіра до такої форми документа з боку учасників ринку цінних паперів, держави та судових органів, зручність роботи з ним.

Привабливість Інтернет-трейдингу для інвесторів залежить від того, які технологічні рішення будуть їм запропоновані. Перелік основних функцій, які повинні бути реалізовані в системах Інтернет-трейдингу, виглядає наступним чином [2, с. 12]:

- виставлення заявок на купівлю/продаж цінних паперів;
- автоматична перевірка заявок на відповідність лімітам;
- моніторинг стану портфеля в режимі реального часу;
- отримання знеособленої інформації про торги на біржах в режимі реального часу;
- забезпечення захисту інформації і аутентифікації клієнта;
- адміністрування клієнтів брокером;
- управління лімітами та контроль над заявками з боку брокера;
- взаємодія з обліковими системами брокера (бек-офісом, системою управління ризиками).

Проте слід мати на увазі, що правила роботи на фондовому ринку можуть змінюватися дуже сильно, тому система Інтернет-трейдингу не повинна бути жорсткою, оскільки в такому випадку брокеру доведеться постійно звертатися до розробника з метою внесення змін.

На вітчизняному біржовому ринку зрушення стосовно освоєння новітніх інформаційних технологій відбуваються вкрай повільно. На сучасному етапі розвитку фондового ринку для України залишається актуальною проблема залучення приватних інвесторів до біржових торгів через Інтернет-трейдинг. Перш за все, це пов'язано з тим, що немає масового, як в західних країнах, попиту, що пояснюється економічними факторами та нерозвиненістю законодавства, а також традиційним менталітетом українців,

відсутністю довіри до фондового ринку, відсутністю «звички» робити такого роду вкладення. Крім того, в Україні немає достатньої кількості різноманітних фондових інструментів, які дозволяють використовувати інвестиції на фондовому ринку як механізм накопичення, мінімізації податків, як елемент пенсійних схем тощо. В розвинених країнах купівля акцій з метою мінімізації податків, накопичення коштів на освіту, збільшення пенсійних заощаджень давно стала звичною справою. Наприклад, відкривши персональний пенсійний рахунок, пересічний американець може відраховувати на нього щорічно певну суму, виведену з-під оподаткування, та проводити будь-які операції з купівлі-продажу активів. Дохід за таким рахунком також не обкладається податком – за умови, що кошти можуть бути зняті готівкою тільки після виходу на пенсію. В Україні нічого подібного поки немає. Більш того, існуюча податкова система працює проти індивідуального інвестора.

Попри те що брокерські компанії виходять з ініціативою проведення бліц-навчання, майстер-класів, семінарів, тощо для широкого загалу потенційних учасників біржових торгів, аналіз вивчення стану інтернет-торгівлі на фондовому ринку показує досить низьку культуру споживання цього виду послуг серед населення. Тому сьогодні основним завданням учасників ринку та держави є необхідність виховати свого інвестора, домогтися того, щоб людина, яка зацікавилася цим ринком, не втратила бажання продовжувати свою діяльність, а навпаки, активізувала її. Для цього потрібні нові підходи до розв'язання проблеми, які зможуть підвищити попит і зацікавленість різних прошарків населення. Такими шляхами популяризації на сучасному етапі можуть стати [9, с. 264]:

- 1) створення нових інструментів для біржових торгів, які б не вимагали значних обсягів початкових інвестицій і забезпечували більшу дохідність, ніж банківські депозити;
- 2) додатки у смартфонах підключення до інтернет-торгів на фондових біржах;

- 3) підвищення фінансової грамотності населення за підтримки держави починаючи зі школи;
- 4) проведення онлайн-навчання азам участі в біржових торгах як інвесторів (у будь-який час, найбільш зручний для потенційного інвестора);
- 5) встановлення пільгових умов для нових учасників інтернет-торгів тощо.

Важливим питанням що стримує розвиток Інтернет-трейдингу в Україні є те, що приватні інвестори націлені на роботу зі спекулятивними операціями, довгострокові вкладення непопулярні з цілої низки причин (економічна нестабільність, висока волатильність, маленький обсяг торгів). Певний час на ринку зберігалась надія на те, що поступово ситуація почне змінюватися на користь довгострокових інвестицій, проте за весь період розвитку інтернет-трейдингу цінними паперами очікуваних змін не відбулося, і зараз вони вже і не прогножуються. Така ситуація збільшує ризики. Вони, а також прибутковість онлайн операцій на фондовому ринку в рази перевищують, наприклад, розміщення грошей в банківські депозити. Це, звичайно, залежить від того, наскільки продумана стратегія інвестора на фондовому ринку [28, с.212].

Якщо говорити про співвідношення ризиків при здійсненні віртуальних операцій з цінними паперами та їх прибутковості, то вектор значимо зміщується до ризикової складової, адже крім стандартних ризиків, загалом характерних для торгівлі на фондовій біржі, таких як: системні ризики, пов'язані з нестабільністю політичної ситуації, недосконалістю законодавства, валютними коливаннями; ринкові ризики прямих збитків чи упущеної вигоди внаслідок втрати ліквідності активів чи проблем диспропорційного функціонування вітчизняного ринку цінних паперів, виникають ризики, властиві безпосередньо купівлі-продажу цінних паперів за допомогою Інтернет-трейдингу. До таких ризиків слід віднести:

- технічні ризики. Внаслідок помилок в алгоритмах і в текстах програм, впливу на ринок зовнішніх умов можуть відбуватися збої в роботі механічних торгових систем;
- ризики процесів обміну даними. До них відносять обмежену пропускну здатність каналів зв'язку, можливості технічного збою каналу «інвестор – торговий майданчик»;
- індивідуальні ризики. Відсутність досвіду роботи в системах інтернет-трейдингу. В цьому випадку проблеми може викликати, по-перше, складність інтерфейсу торгового терміналу, тому що натискання не на ту кнопку (або затримка натискання) означає втрату грошей. По-друге, можливі помилки при введенні заявок в торговельну систему. І по-третє, брокери-початківці можуть обрати неправильну торгову стратегію, не маючи виробленої політики роботи на ринку, що також призводить до фінансових втрат [28, с. 217].

Сьогодні за кордоном для здійснення електронних операцій з цінними паперами активно використовуються комерційні банки, що також позитивно впливає на розвиток ринку. В Україні подібні банківські послуги не набули значного поширення, натомість показовим в цьому напрямку є досвід Росії, фондовий ринок якої почав свій розвиток одночасно з українським, проте сьогодні там вже сформовано повноцінну систему інтернет-трейдингу доступну будь-якому інвестору.

Наприклад, російський «Альфа-банк» розробив систему інтернет-трейдингу «Альфа-директ». Основною відмінною особливістю цієї системи є те, що при роботі через неї пропонується не тільки пакет послуг для прямого доступу інвесторів на основні фондові біржі в режимі реального часу, але й комплекс сервісів, які максимально використовують новітні інтернет-технології. Інтернет-брокерська система «Альфа-директ» розрахована як на професійних учасників фондового ринку, які мають власну клієнтську мережу, так і на кінцевих інвесторів (як фізичних, так і юридичних осіб) [48].

Працюючи через систему інтернет-трейдингу «Альфа-директ», інвестор не тільки отримує повну біржову інформацію з усіх фондових секцій російських бірж, доступ до них через сертифіковані біржові шлюзи, моніторинг операцій та портфелів, але й низку можливостей, яких немає навіть у російських професійних учасників фондового ринку, що мають біржові термінали, наприклад [38]:

1. У системі «Альфа-директ» реалізована можливість подачі інвесторами наказів типу «stoploss». При тому, що такі операції є класичними в інвестуванні, вони, як правило, не приймаються до виконання не тільки інтернет-брокерськими системами, але й біржовими брокерами, що працюють за класичною схемою. Причина, з якої ці накази не приймаються при ручному введенні заявок біржовим брокером, полягає в складності відстеження подібних наказів.

2. В «Альфа-директ» закладені гнучкі можливості стосовно виставлених заявок: допускається їх редагування, а також зняття за критеріями. Критерієм може бути напрямок заявки, ринок, інструмент і портфель, а також будь-які комбінації критеріїв.

3. Фахівцями банку реалізована система програмованих повідомлень на мобільний телефон, електронну пошту. Інвестор може запрограмувати повідомлення про зміну біржової інформації: наприклад, «повідомити, якщо ціна акцій ТОВ «.....» опустилася нижче 13 центів». Крім того, програмуються повідомлення про стоп-накази, які спрацювали, угоди, зміни портфеля (наприклад, якщо маржа менше 40%), входу в систему як користувач. Остання обставина є додатковим фактором гарантування безпеки здійснення операцій в Інтернеті.

4. Реалізована цікава схема маржинального кредитування: вперше інвестор отримує настільки оперативний та гнучкий механізм кредитування в реальному часі. Відмінною рисою маржинального кредитування онлайн, реалізованого в рамках системи «Альфа-директ», є реальна оперативність. В системі «Альфа-директ» процес надання маржинального кредиту

автоматизований і не відрізняється за швидкістю від введення звичайної заявки.

На жаль, подібної системи в Україні поки що не може запропонувати жоден банк, хоча українські онлайн-брокери з метою удосконалення механізмів інтернет-трейдингу планують запустити маржинальну торгівлю – проведення спекулятивних торговельних операцій з використанням грошей та товарів, які надаються спекулянту в кредит під заставу обумовленої суми – маржі. Простий маржинальний кредит відрізняється тим, що отримувана сума грошей (чи вартість отриманого товару) зазвичай у декілька разів перевищує розмір застави (маржі), іншими словами інвестору-трейдеру надається кредитне плече.

Якщо популярність маржинальної торгівлі зростатиме на ринку, то справи в інтернет-інвесторів лише покращуватимуться. Вже зараз український інвестор при бажанні може купити цінні папери, випущені за межами України. Цей напрямок може стати дуже перспективним для розвитку і може і не використатись учасниками українського ринку цінних паперів.

На основі проведеного у попередньому розділі аналізу найпопулярніших торгових платформ світових онлайн-брокерів можна зробити висновок, що українським брокерам при розробці власних електронних торгових платформ необхідно звернути увагу на такі моменти:

- I. Зручність і легкість введення заявок, навігації по сайту, дружелюбність інтерфейсу.
- II. Якість сервісу в цілому.
- III. Швидкість і точність виконання угод, контроль поточного стану заявки.
- IV. Різноманітність пропонованих активів, наявність інформаційних ресурсів, досліджень ринку, засобів обробки даних, ведення портфеля тощо.
- V. Ціна транзакції.
- VI. Сумарна оцінка.

Також важливим моментом є розробка мобільних додатків до електронних торгових платформ, які дозволяють отримувати інформацію онлайн 24 години у добу не залежно від збоїв доступу до мережі.

«Мобільні» клієнти Інтернет-трейдингу розширюють його доступність, дозволяючи здійснювати операції вже не тільки з офісу, будинку або номера готелю, але і під час поїздок на транспорті, на прогулянці, з будь-якого місця і в будь-яких обставинах, де буде доступний мобільний зв'язок. Клієнти «мобільного Інтернет-трейдингу» протягом більш тривалого часу підключені до ринку, що підвищує їх активність. Нові технології мобільного зв'язку неодмінно призведуть до збільшення пропускнуої здатності мобільних каналів зв'язку. Прикладом може служити технологія 5G, за допомогою якої швидкість мобільного доступу в Інтернет збільшиться в декілька разів в порівнянні з технологією 4G.

Розробка і розвиток систем Інтернет-трейдингу повинно здійснюватися по декількох напрямках:

- розширення пропонованих онлайн-брокером послуг;
- розширення спектра послуг для різних типів інвесторів, які переходять на Інтернет-трейдинг;
- розширення можливостей щодо інтеграції систем Інтернет-трейдингу з іншими системами та програмами, як на рівні брокера, так і на рівні клієнта.

Можливості брокерів зростають, і це повинно призвести до створення цілої системи, комплексу послуг, що надаються. Зокрема, розвивається взаємозв'язок систем Інтернет-трейдингу з іншими системами для банків, що займаються брокерською діяльністю і одночасно активно розвивають інтернет-банкінг. Такі банки зможуть надати своїм клієнтам «повний пакет» повноважень з управління своїми фінансовими ресурсами через Інтернет.

Реалізація інтегрованої системи на базі злиття інтернет-банкінгу і інтернет-трейдингу в Україні, з огляду на високі темпи розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, стає незворотним процесом.

Звичайно, дана тенденція, з одного боку, є хорошою перспективою для професійних учасників ринку цінних паперів. Наприклад, для роботи на біржі клієнтові потрібно перерахувати зі свого особового рахунку кошти на свій брокерський рахунок в комерційному банку, потім після надходження коштів в торговельну систему, клієнту потрібно дати доручення банку на покупку цінних паперів. Тому уніфікація електронних фінансових і платіжних сервісів в таких випадках буде дуже зручним інструментом для роботи на ринку цінних паперів.

З іншого боку, вона приховує в собі чималу кількість проблем, пов'язаних з ускладненням здійснюваних операцій для звичайних користувачів інтернет-банкінгу. Великий обсяг інформації і не потрібного функціоналу для звичайного користувача, який здійснює розрахунково-касові операції, будуть ускладнювати процедуру вироблених операцій. Тому необхідно забезпечити правильну структурування інтегрованих платіжних сервісів, відповідно до виконуваних користувачами операціями.

Для реалізації інтегрованої системи на базі інтернет-банкінгу потрібно вирішити ряд завдань, в тому числі:

- здійснити зв'язок брокерського рахунку клієнта з особистим кабінетом;
- реалізувати можливості здійснення операцій на ринку цінних паперів за допомогою інтернет-банкінгу;
- надати методологію для систематизації і ранжування фінансових інструментів по прибутковості і ризику;
- реалізувати структурування функцій уніфікованого інтернет-банкінгу та Інтернет-трейдингу.

Сучасні інформаційні системи і технології здатні в повному обсязі вирішити поставлені завдання при мінімальних вкладеннях.

У системі ATS важливе місце зайняли електронні комунікаційні мережі, що являють собою засоби для обробки та виконання ордерів, які не можуть бути виконані на біржі. Електронні комунікаційні мережі (ECN –

Electronic Communication Network) є найперспективнішими серед нових бізнес-моделей фондового ринку.

Електронні комунікаційні мережі – це електронні торгові майданчики, в яких реалізовані основні функції класичної біржі. Вони створювалися як середовище для обробки та виконання ліміт-ордерів. Такі ордери не можуть бути виконані на біржовому майданчику до того часу, поки зазначена в них ціна не стане ринковою, однак вони можуть бути виконані всередині ECN. Механізм досить простий: всі заявки, які надходять в ECN, вносяться в «книгу ордерів» (базу даних, доступну всім учасникам системи) та обробляються в системі пошуку співпадаючих наказів. При збігу за ціною та кількістю два зустрічних «парних» накази – один на покупку, інший на продаж цінних паперів, автоматично виконуються в рамках комп'ютерної системи[18].

Електронні комунікаційні мережі працюють цілодобово і виставляють ордери в торговельній системі із зазначенням цін, забезпечуючи прозорість торгів і доступ до інформації, як для покупців, так і для продавців. Брокерські контори або користуються послугами уже існуючих ECN, або намагаються розробити власну систему. Серед таких є «ECN Island», якою володіє «DATEK», з метою забезпечити доступ своїм клієнтам до акцій «NASDAQ» після закриття офіційної торгової сесії, «ECN Redi», розроблена «NASDAQ» тощо.

Як приклад клієнтського програмного забезпечення можна навести систему компанії «Forex Service». Клієнту надається програма «Meta Quotes», призначена для проведення технічного аналізу в режимі реального часу та здійснення операцій при торгівлі на ринку «Forex». Її основними компонентами є технічний аналіз, котирування, новини, торговий термінал, інтегрований веб-браузер.

Саме ефективна система біржової торгівлі створює необхідну культуру для виходу на ATS. Перш за все, це пов'язано з впровадженням систем Інтернет-торгівлі, автоматизованих систем з ведення внутрішнього та

депозитарного обліку. Висока технологічність і порівняно низька вартість таких систем дозволяє або істотно знизити чисельність персоналу і, як наслідок, зменшити постійні витрати брокерських компаній. Ці системи працюють паралельно, доповнюючи одна одну. Системи самі по собі фрагментарні, але вони додають функціональність, що дозволяє учасникам торгів отримати більш ефективний доступ до більш загальних ринків з великою ліквідністю[18].

Інноваційною інтернет-технологією в сфері біржової торгівлі є робото-трейдери. Робото-трейдинг – це використання комп'ютерних програм, які самостійно приймають рішення в процесі біржових торгів і автоматизують процес торгівлі активами, використовуючи всі можливі інформаційні потужності онлайн-дилерів [13, с. 115].

Сьогодні у сфері інтернет-трейдингу бурхливо розвиваються нові технології. Наприклад, на західних і азійських розвинених фондових майданчиках використовують прямий електронний доступ до біржових торгів (direct market access) – подібна до інтернет-трейдингу послуга доступу до онлайн-торгів, проте дещо інакше реалізована з технологічного погляду. Ця технологія передбачає використання високошвидкісного електронного каналу («шлюзу») біржової інформації.

Сьогодні на зарубіжних фондових біржах розвивається технологія робо-едвайзингу, що являє собою онлайн-сервіс, який допомагає користувачеві сформувати інвестиційний портфель та управляти ним. Робот-консультант може визначити потреби клієнта та його схильність до ризику, підібрати для нього інвестиційну стратегію та реалізувати її, купуючи та продаючи цінні папери на фондовому ринку. Отже, робо-едвайзинг фактично виконує функції портфельного керуючого. Роботи-консультанти розраховані насамперед на приватних інвесторів, які вкладаються на тривалий термін.

Головною особливістю функціонування робо-едвайзерів є торгівля в «реальному часі» з урахуванням особистих вподобань клієнта-інвестора. Тобто безпосередній зв'язок із брокером відсутній. Проте інвестор все одно

повинен стати клієнтом брокера, який надасть йому доступ до сервера робо-едвайзера. Це необхідно через те, що фондова біржа не може надати права доступу фізичній особі безпосередньо чи через робо-едвайзера. Онлайн-брокер надає клієнту персональний сервер, дані з якого переходять до сервера робо-едвайзера, який розміщується безпосередньо біля сервера фондової біржі. Тобто утворюється так звана «спільна локація», за допомогою якої робо-едвайзер отримує можливість негайно відшукувати необхідні пропозиції і укладати чи закривати угоди без значних часових лагів. Механізм здійснення торгівлі за допомогою цієї технології наведено на рис. 3.1.

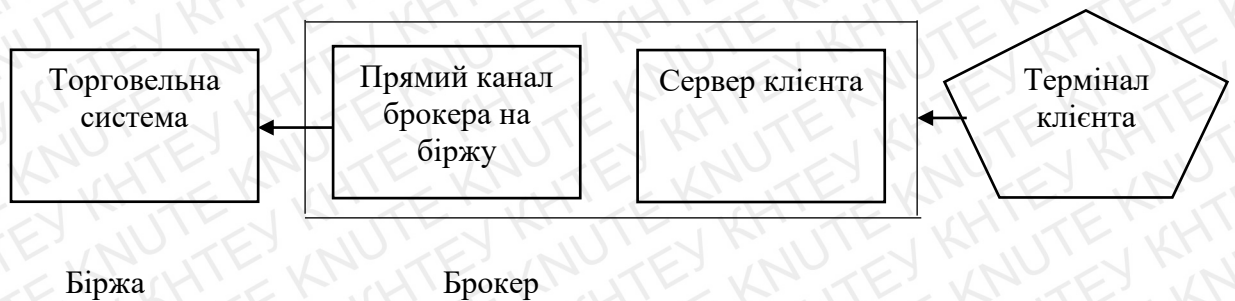

Рис. 3.1. Механізм здійснення торговельної діяльності на фондовій біржі за допомогою технології робо-едвайзингу [27, с. 88]

Інвестиційний портфель у такому випадку, як правило, формується з активів «ETF» – біржових інвестиційних фондів, оскільки вони дозволяють забезпечити необхідне поєднання ризику та прибутковості й оптимальний рівень диверсифікації. Алгоритм роботи автоматично складає та підтримує збалансоване поєднання ваг у портфелі, а також в разі потреби здійснює перебалансування.

Отже, сучасний біржовий ринок проходить етап активного використання інтернет-технології, без яких в умовах розширення глобалізаційних процесів, зростання міжнародного руху капіталу та поліпшення фінансової культури населення подальший розвиток є неможливим. Інтернет-трейдинг як новий механізм залучення інвестиційного

капіталу приватних інвесторів створює умови для зростання ліквідності ринку цінних паперів і впровадження інноваційних фінансових інструментів. Він дозволяє спостерігати за ситуацією на біржі в режимі онлайн через відповідне інформаційне забезпечення, в результаті чого учасник торгів має можливість приймати адекватні інвестиційні рішення. Для поліпшення якості обслуговування клієнтів необхідна безперервна модернізація програмного забезпечення Інтернет-трейдингу, модифікація технічного обладнання, перехід до високоефективних і мало витратних систем обслуговування.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На основі проведеного в роботі дослідження перспектив розвитку послуг з Інтернет-трейдингу на фондових ринках можна зробити наступні висновки.

1. В Україні розвиток інтернет-трейдингу розпочався доволі пізно – у 2009 році, коли АТ «Українська біржа» організувала біржові торги цінними паперами на основі електронної платформи. Ця подія фактично створила основну передумову для поширення інтернет-трейдингу в Україні та змінила центр біржової торгівлі цінними паперами, перемістивши його з ПФТС до Української біржі, яка протягом 2009-2012 рр. наростила обсяги реальних торгів до мільярдних показників. Водночас суттєво зросла ліквідність біржових інструментів, а біржові ціни почали наближатись до ринкових. Проте доволі успішний старт інтернет-трейдингу у 2009-2012 рр. змінився стагнацією з 2013 року, коли розпочались масштабні процеси тиску на бізнес-структури. У 2018-2019 році Інтернет-трейдинг взагалі було призупинено. Сьогодні з чотирьох бірж послуги з інтернет-трейдингу надає лише одна – АТ «Українська біржа», більше того практично два роки (2018-2019 рр.) через накладення санкцій на програмне забезпечення Інтернет-трейдинг для приватних інвесторів був можливий тільки через інвестиційні компанії. У 2020 році АТ «Українська біржа» після дворічної перерви відновило торгівлю ф'ючерсними контрактами на курс гривні до долара США та відкрило клієнтам онлайн-доступ до нього.

2. Інтернет-торгівля цінними паперами є складовою кон'юнктури фондового ринку, яка створює сприятливі умови для його розвитку. Для цього необхідна наявність відповідних торгових майданчиків для застосування електронних торгових платформ і сформована на них ліквідність цінних паперів. У 2019 році за даними НКЦПФР в Україні мали ліцензію 4 фондові біржі (Перспектива, ПФТС, Українська біржа, УМВБ). Проте з діючих фондових бірж в Україні електронну торгову систему, яка

передбачає інтернет-торгівлю для трейдерів має тільки АТ «Українська біржа», хоча біржа «ПФТС» та «Перспектива» мають ЕТС, проте доступ до них обмежено для індивідуальних інвесторів.

3. Крім АТ «Українська біржа» послуги інтернет-трейдингу надають інші ліцензовані біржові брокери. Наприклад, ТОВ «Світ Інвест» надає легальний доступ до торгів на біржах США («NASDAQ», «NYSE», «AMEX») європейських біржах («Euronext», «London Stock Exchange», «Xetra Stock Exchange» тощо) та на інших тридцяти світових майданчиків. В Україні конкуренцію інтернет-трейдингу, який розвивається досить повільно, складає ринок Forex. Така ситуація склалася внаслідок браку прав на торгівлю цінними паперами інших країн та через іноземних брокерів. Натомість діяльність на переважно спекулятивному ринку Forex не суперечить чинному законодавству.

4. Сьогодні світові обсяги торгівлі цінними паперами через мережу інтернет оцінюються в сотні мільярдів доларів США щорічно, а фахівці прогнозують їх зростання через декілька років до трильйонів. Розвиток інтернет-трейдингу на фондових ринках зарубіжних країн став причиною перегляду основних концепцій функціонування світових фінансових ринків, появи нових гравців, розробки нових технологічних стандартів, розвитку фінансових інструментів. Завдяки інтернет-трейдингу торгівля на фондових біржах стала настільки швидкою та доступною, що мільйони людей, навіть тих, які раніше ніколи не задумувались про інвестиції в цінні папери, швидко опанували нові технології.

5. Сьогодні у світі існує багато торгових майданчиків для інтернет-трейдингу, серед яких складно обрати оптимальний. Крім того, новачок може через брак досвіду почати торгувати на позабіржовому ринку, який сьогодні не контролюється і досить ризиковий. Основними світовими лідерами серед бірж для інтернет-трейдингу за обсягами торгів є «New York Stock Exchange», «NASDAQ», «Japan Exchange Group». Для торгівлі на зарубіжних фондових біржах використовують найчастіше такі платформи як «Fusion»,

«IB Trader Workstation», «Thinkorswim» (TOS), «Sterling Trader Pro», «Lightspeed» (Sterling LST). Найкращими світовими онлайн-брокерами у 2020 році є такі: «Plus 500», «Interactive Brokers», «Robinhood Markets Inc.», «eToro», «Saxo Bank», «Webull Financial LLC», «Dukascopy», «ETX Capital».

6. На вітчизняному біржовому ринку зрушення стосовно освоєння новітніх інформаційних технологій відбуваються вкрай повільно, тому доцільно використовувати зарубіжні напрацювання у цій сфері. Зокрема, перспективним для України, враховуючи подібність розвитку фінансової сфери, є російський досвід щодо надання послуг інтернет-трейдингу комерційними банками. Наприклад, досить перспективною є система інтернет-трейдингу російського «Альфа банку», що дістала назву «Альфа-директ». Ця система розрахована як на професійних учасників фондового ринку, які мають власну клієнтську мережу, так і на кінцевих інвесторів (як фізичних, так і юридичних осіб). На жаль, подібної системи в Україні поки що не може запропонувати жоден банк.

7. На основі проведеного у другому розділі аналізу найпопулярніших торгових платформ світових онлайн-брокерів можна зробити висновок, що українським брокерам при розробці власних електронних торгових платформ необхідно звернути увагу на такі моменти: зручність і легкість введення заявок, навігації по сайту, дружелюбність інтерфейсу; якість сервісу в цілому; швидкість і точність виконання угод, контроль поточного стану заявки; різноманітність пропонованих активів, наявність інформаційних ресурсів, досліджень ринку, засобів обробки даних, ведення портфеля тощо; ціна транзакції; сумарна оцінка.

8. Згідно проведеного аналізу технології обробки заявки, можна зробити висновок, що вибір найбільш вигідного ордену залежить від торгової стратегії, яку обирає брокер. Крім того, важливим фактором також виступає як об'єм торгів так і частота відкриття угод. На мій погляд, краще обирати новий тип доступу до торгів – DMA (Direct Market Access), так як ціни в системі DMA напряду передаються від постачальників ліквідності

трейдерам. А це гарантує, що не буде ніяких повторних котировок або цінових відхилень. На DMA рахунках у брокерів з'являється невелика фіксована націнка на спред, але комісія при цьому не знімається. Таким чином, для тих, хто планує торгувати часто, багато, швидко і з великими об'ємами – DMA буде гарним вибором.

9. Важливим моментом є розробка мобільних додатків до електронних торгових платформ, які дозволяють отримувати інформацію онлайн 24 години у добу незалежно від збоїв доступу до мережі. Повинен розвиватися взаємозв'язок систем Інтернет-трейдингу з іншими системами для банків, що займаються брокерською діяльністю і одночасно активно розвивають Інтернет-банкінг.

10. Сьогодні у світі популярні нові торгові майданчики – альтернативні торговельні системи. В системі «ATS» важливе місце посіли електронні комунікаційні мережі, що являють собою засоби для обробки і виконання ордерів, які не можуть бути виконані на біржі. Інноваційною інтернет-технологією в сфері біржової торгівлі є робото-трейдери. Робото-трейдинг – це використання комп'ютерних програм, які самостійно приймають рішення в процесі біржових торгів і автоматизують процес торгівлі активами, використовуючи всі можливі інформаційні потужності онлайн-дилерів. Використання цих інструментів позитивно вплине на розвиток вітчизняного фондового ринку, його ліквідність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алейнікова Н. М. Функціонування фондового ринку України в умовах економічної нестабільності фінансового середовища. Н. М. Алейнікова. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2016. Т. 21. Вип. 4(46). С. 144–149.
2. Беля А. Р. Біржовий інтернет-трейдинг у системі механізмів функціонування фінансового ринку. *Вісник Університету банківської справи*. 2016. № 3. С. 8–16.
3. Гапонюк М. А. Інфраструктура фондового ринку в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія : економічні науки. 2018. № 32. С. 179–183.
4. Голюк В. Я. Сучасний інвестиційний клімат України: аналіз та шляхи покращення. *Вісник Київського політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського*. – 2017. – № 3. – С. 110–117.
5. Дендебера В. С. Розвиток інтернет-трейдингу в Україні. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. – 2017. – № 14. – С. 116–118.
6. Дзюба С. О. Проблеми правового регулювання відносин Інтернет-трейдингу на ринку Форекс в Україні. *Часопис Київського університету права*. – 2014. – № 1. – С. 196–199.
7. Жувагіна І. О. Розвиток інтернет-трейдингу в Україні: реалії та перспективи сучасності. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія : Економіка. – 2016. – Вип. 1(1). – С. 359–362.
8. Заславська О. І. Проблеми та перспективи розвитку фондових бірж в Україні. *Науковий вісник Ужгородського університету : Серія : Економіка*. – 2015. – Вип. 2 (46). – С. 310–315.
9. Карпіщенко О. О. Інтернет-торгівля як засіб залучення широкого загалу до біржових торгів. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. – Вип. 3 (03). – С. 261–265.

10. Калашник І. О. Концептуальні підходи до зниження ризиків торговців цінними паперами в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент.* – 2017. – Вип. 27(2). – С. 97–100.
11. Квіта Г. М. Тенденції розвитку торгівлі цінними паперами на фондових біржах. *Технології та дизайн.* – 2015. – № 4. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/td_2015_4_18 (дата звернення: 10.10.2020).
12. Кірган О. С. Інтернет-трейдинг: поняття, види, його основні характеристики. *Сучасні питання економіки і права.* – 2017. – Вип. 1-2. – С. 110–117.
13. Клімцова Д. Ю. Робо-едвайзерінг як глобальний тренд розвитку фондового ринку. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки.* – 2017. – Вип. 22(2). – С. 113–115.
14. Курач В. П. Фондові біржі України та їх роль в організації торгівлі цінними паперами. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»* – 2016. – Вип. 9. – С. 654–657.
15. Лісова Д. О. Торговці цінними паперами як суб'єкти господарських правовідносин : автореф. дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право» – Харків, 2016. – 20 с.
16. Михальчишина Л. Г. Стратегія вдосконалення ринку цінних паперів в Україні. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Економіка, аграрний менеджмент, бізнес.* – 2016. – Вип. 249. – С. 306–314.
17. Мордань Є. Ю. Сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.* – 2017. – Вип. 23(2). – С. 63–67.
18. Новицкий П. А. Особенности развития и использования Internet-технологий в сфере предоставления биржевых услуг. *Вестник ГУУ.* – 2012. – № 3. – С. 200–209.

19. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. *Відомості Верховної Ради України*. – 2006. – № 31. – Ст. 268.

20. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні : Закон України від 30.10.1996 № 448/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. – 1996. – № 51. – Ст. 292.

21. Про інститути спільного інвестування : Закон України від 5.07.2012 № 5080-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 63. Ст. 62.

22. Про депозитарну систему України : Закон України від 06.07.2012 № 5178-VI. *Офіційний вісник України*. – 2012. – № 76. – Ст. 3066.

23. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII. *Відомості Верховної Ради*. – 2015. – № 23. – Ст. 158.

24. Про затвердження Положення про порядок складання та подання адміністративних даних щодо діяльності торговців цінними паперами до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку : Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 25.09.2012 № 1283 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1737-12> (дата звернення: 11.10.2020).

25. Про затвердження Правил (умов) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами : Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 12.12.2006 № 1449 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0052-07> (дата звернення: 11.10.2020).

26. Річний звіт НКЦПФР 2019 рік: Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку URL: <https://www.nssmc.gov.ua/document/?id=10666647> (дата звернення 12.10.20)

27. Ситник І. П. Актуальні питання й перспективи розвитку інтернет-трейдингу та його платіжних систем в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. – 2016. – Вип. 7(3). – С. 86–89.

28. Соколовский М. В. Управление рисками частных инвесторов на рынке ценных бумаг при использовании систем интернет-трейдинга. *Российское предпринимательство*. – 2018. – Т. 19, № 12. – С. 212-315.
29. Танчак Я. А. Интернет-трейдинг на українському ринку фінансових інвестицій. *Економічний простір*. – 2015. – № 101. – С. 172–182.
30. Танчак Я. А. Інформаційне забезпечення ринку фінансових інвестицій України. *Сталий розвиток економіки*. – 2016. – № 1. – С. 49–55.
31. Торгівля цінними паперами в Україні : нав. посіб. С.О. Москвін, Н. В. Дегтярьова, К. К. Бовкун, Д. С. Бутенко та ін. – К. : АДС УМК Центр, 2015. – 344 с.
32. Торгівля цінними паперами : хрестоматія укл. : К. К. Бовкун, Д. С. Бутенко, П. Ф. Григор'єв, Н. В. Дегтярьова та ін. ; упор. : І. Р. Доброван, І. М. Ройко, О. І. Топішко ; 2-ге вид., із змінами. – К. : ДУ «АРІФРУ», 2017. – 400 с.
33. Циренин А. ПИФы и интернет-трейдинг: что общего? Рынок ценных бумаг.– 2006.– №6. – С. 26.
34. Чуницька І. Інфраструктура фінансового ринку України: поняття, функції та еволюція статусу. *Бізнес Інформ*. – 2014. – № 9. – С. 248–253.
35. Фондовий ринок України: законодавче регулювання : хрестоматія з базового курсу : в 2-х т. укл. : М. О. Бурмака, Д. С. Бутенко, А. Т. Головка, Н. В. Дегтярьова та ін. ; упор. : І. Р. Доброван, М. О. Лібанов, А. І. Топішко, О. І. Топішко. – Т. І. 3-те вид., із змінами. – К. : ДУ «АРІФРУ», 2018. – 628 с.
36. Фондовий ринок України : навч.-метод. посіб. авт. кол. : М. О. Бурмака, Д. С. Бутенко, Т. А. Говорушко, А. Т. Головка, Н. В. Дегтярьова та ін. ; 2-ге вид., із змінами та доп. – К. : ДУ «АРІФРУ», 2017. – 254 с.
37. Шиндирук І. П. Тренди розвитку інтернет-трейдингу на біржовому ринку України. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». – 2018. – № 19. URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/2018/19/4364> (дата звернення: 18.10.2020).

38. «Альфа банк» URL: <https://alfabank.ru/make-money/investments/> (дата звернення 13.10.2020).

39. АТ «Українська біржа» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ux.ua/> (дата звернення 13.10.2020).

40. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку URL: <http://www.nssmc.gov.ua/fund/ analytics> (дата звернення 13.10.2020).

41. Фондова біржа «Перспектива». URL : <http://fbr.com.ua/> (дата звернення 13.10.2020).

42. Фондова біржа ПФТС. URL : <https://pfts.ua/> (дата звернення 13.10.2020).

43. Invest funds. URL : <https://investfunds.ru/indexes/223/> (дата звернення 13.10.2020).

44. Japan Exchange Group. URL: <https://www.jpx.co.jp/english/> (дата звернення 13.10.2020).

45. NASDAQ. URL: <https://www.nasdaq.com/> (дата звернення 15.10.2020).

46. NYSE. URL: <https://www.nyse.com/> (дата звернення 15.10.2020).

47. World Federation of Exchanges. URL: <http://www.world-exchanges.org/home> (дата звернення 15.10.2020).

48. ТОВ «Світ Інвест». URL: <https://svitinvest.com.ua/> (дата звернення 15.10.2020).

49. 8 лучших торговых платформ/ брокеров CFD. URL: <https://thinkmobiles.com/blog/ru/best-cfd-platforms-ru/> (дата звернення 15.10.2020).

50. Топ-5 платформ для торговли на фондовом рынке США. URL: <https://sdg-trade.com/kak-stat-klientom/top-3-platformy-dlya-torgovli-na-fondovom-rynke> (дата звернення 15.10.2020).

51. Plus 500 Ltd. URL: <https://www.plus500.com/> (дата звернення 15.10.2020).

52. Interactive Brokers. URL: <https://www.interactivebrokers.co.uk> (дата звернення 15.10.2020).

53. Robinhood Markets Inc. URL: <https://robinhood.com/us/en/org/home> (дата звернення 15.10.2020).

54. eToro. URL: <https://www.etoro.com/ru/> (дата звернення 15.10.2020).

55. Saxo Bank. URL: <https://www.home.saxo/ru-ru> (дата звернення 15.10.2020).

56. Webull Financial LLC. URL: <https://www.webull.com/home> (дата звернення 15.10.2020).

57. Dukas copy. URL: <https://www.dukascopy.com/swiss/russian/home/> (дата звернення 15.10.2020).

58. ETX Capital. URL: <https://www.etxcapital.com/en> (дата звернення 15.10.2020).

ДОДАТКИ

Додаток А

Обсяги торгів на АТ «Українська біржа протягом 25.10.19 – 25.10.20рр.

[Українська версія](#) » [Інформація про торги](#)

Підк

Приватним інвесторам

Торговцям

Період по

Емітентам

Період з 25.10.2019 по 25.10.2020

Фондовий ринок

Строковий ринок

Члени біржі

Інформація про торги

Перебіг торгів

Одержання даних

Інформери

Дистриб'ютори

Індексний кошик

Отримання архівних даних

Дані для теханалізу

Індекс

Технічна підтримка

Про біржу

Документи

Новини

Спецпроекти

Корисні посилання

	Об'єм торгів, УАН	Число угод
Всього	1 002 984 117,35	1 867
Фондовий ринок	1 001 685 997,35	1 828
Акції	124 883 464,54	1 370
Ринок заявок	120 802 672,95	1 326
РЕПО	4 080 791,59	44
Інвестиційні сертифікати	5 788 899,63	108
Ринок заявок	5 788 899,63	108
Корпоративні облигації	36 954 779,57	149
Ринок заявок	36 954 779,57	149
Державні та муніципальні облигації	834 058 853,61	201
Ринок заявок	828 413 441,61	199
РЕПО	5 645 412,00	2
Строковий ринок	1 298 120,00	39
Ф'ючерси	1 298 120,00	39

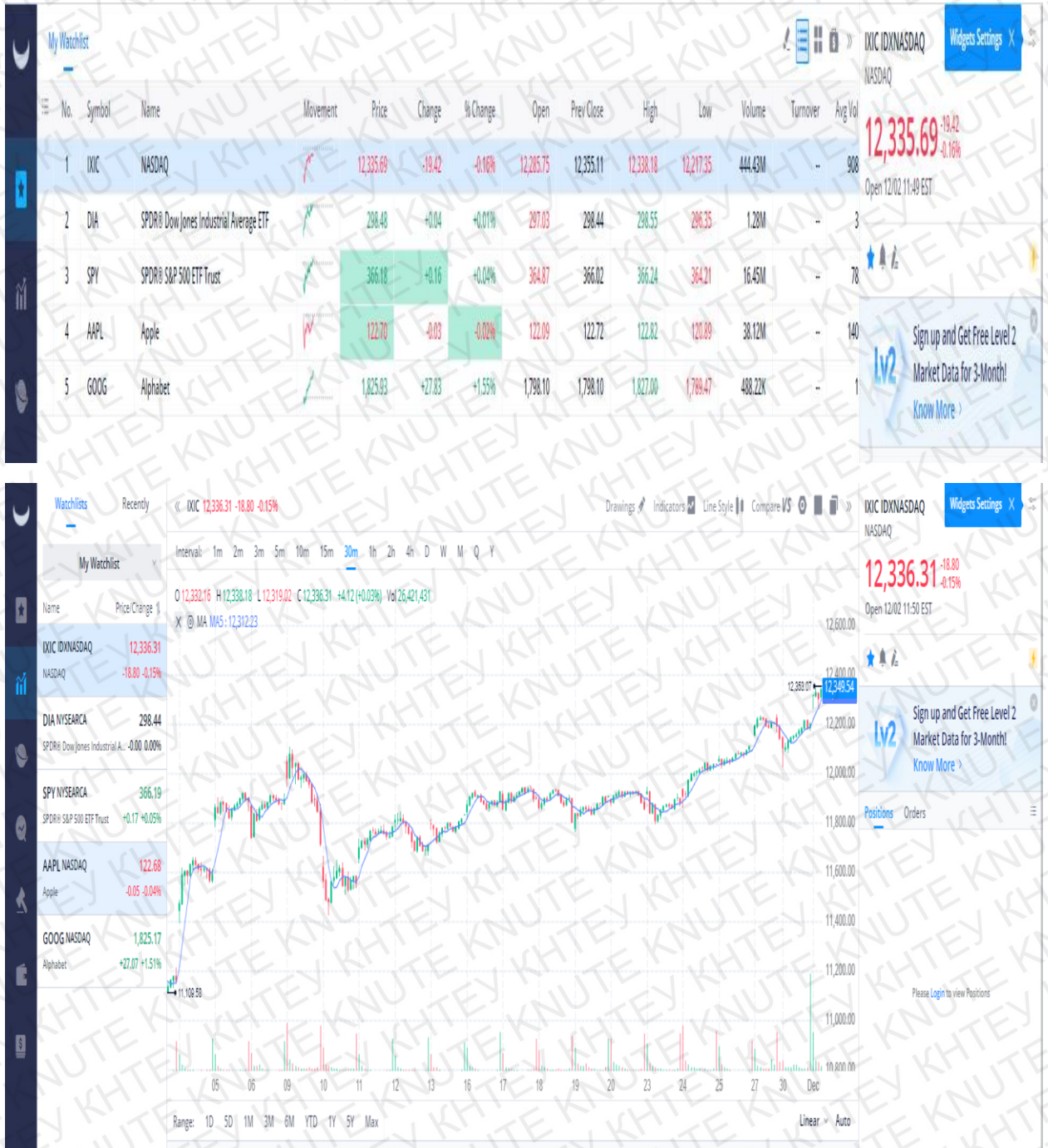
Рейтинг форекс-компаній та фондових брокерів, що здійснюють свою діяльність в Україні [47]

Назва	Знаходження головного офісу	Розташування офісів	Працює на ринку з :	Кількість клієнтів	Торгова платформа
RoboForex	Офшорний	Україна, Білорусь, Росія, Європа	2009р.	800 000	MetaTrader 4, MetaTrader 5, eTrader
Alpari	Офшорний	Україна, Росія, Казахстан, Білорусь, ЮАР	1998р.	2 000 000	MetaTrader 4, MetaTrader 5
Forex Club	Офшорний	Україна, Росія, Казахстан, Білорусь, ЮАР	1997р.	(на 2020р. не визначено)	MetaTrader 4, MetaTrader 5, Libertex, Rumus, web-додатки
УНИВЕР Капітал	Росія	Україна, Росія, Казахстан	1995р.	(на 2020р. не визначено)	QUIK
Фрідом Фінанс	Росія	Україна, Росія, Казахстан	2008р.	33 857	Tradernet
FinmaxFX	Офшорний	Україна, Офшорні	2015р.	(на 2020р. не визначено)	MetaTrader 5
xDirect.ua	Інтернаціональні	Україна, Німеччина, ЮАР, Інтернаціональні	2006р.	1 000 000	MetaTrader 4, MetaTrader Mobile, xStation, xSocial, xMAM
Forex-Bankbb.com	Україна	Україна	1991р.	(на 2020р. не визначено)	Брокбізнес-трейдер-4
Альфа-Банк	Росія	Україна, Росія, Казахстан, Білорусь	1990р.	118 612	-
FX-Private.com	Україна	Україна	2011р.	(на 2020р. не визначено)	MetaTrader 4
TeleTrade	Офшорний	Росія, Україна, Казахстан, Офшорні	1994р.	(на 2020р. не визначено)	MetaTrader 5, MetaTrader 4
Forex.UkrGasbank.com	Україна	Україна	2009р.	(на 2020р. не визначено)	MetaTrader 4
ForexUA.com	Україна	Україна	1999р.	(на 2020р. не визначено)	MetaTrader 4

Продовження дод. Б

Fondexx.com	Україна	Україна	2016р.	(на 2020р. не визначено)	Sterling Trader, Lightspeed Trader, Appha Trader, RT Trader
Банк Альянс	Україна	Україна	1992р.	(на 2020р. не визначено)	MetaTrader 5, web-термінали
ТАСК-Брокер	Україна	Україна	2006р.	(на 2020р. не визначено)	-
АРТ-Капітал	Україна	Україна	2007р.	(на 2020р. не визначено)	QUIK
БТС-Брокер	Україна	Україна	2011р.	1321	-
Фінтайм	Україна	Україна	1995р.	(на 2020р. не визначено)	-
Eavex Capital	Україна	Україна	1994р.	(на 2020р. не визначено)	-

Безкоштовна аналітика американського ринку цінних паперів від Webull Financial LLC

**Розподіл брокерів залежно від технології обробки торгових заявок
станом на 20.11.2020 р.***

Назва технології	Назва брокера	Чи працює в Україні
ECN	RoboForex.com , Alpari.com	Так
	LiteForex.com, FXOpen.ru, NordFX.com, InstaForex.com, AMEGA, AMarkets, Weltrade.com	Ні
STP	RoboForex.com	Так
	FIBO-Forex.org, Dukascopy.com, NordFX.com, XM.com, AMarkets, AMEGA, InstaForex.com, ForexTime.com, FXCM.com	Ні
DMA	Finam.ru, InteractiveBrokers.com, TD Ameritrade.com, Alfa-Forex.com, IG.com, Abshire-Smith.com, BMFN.com, Trade-Station.com, Britannia Global Market, Sucden Financial	Ні
DD	FX-Private.com	Так
	PaxForex.com, FX-Private.com, FXGiants.co.uk, SimpleFX.com, FXPCM.com	Ні

*Примітка: складено автором на основі <https://ru.brokers.best/brokers/country/ukraine>